NOVICE

LETO IV. - Št. 32 | V KOČEVJU 1. AVGUSTA 1959 | Cena 10 din

a knjižnica

Ena največjih letošnjih proslav v okviru 40-letnice KPJ bo 19. sept. na Turjaku. Na sliki: lipe — priče nekdanje moči in padca Turjaka

NAŠ KOMENTAR

PORAVNALNI SVETI NOV DRUŽBENI ORGAN

Na jesenskem delu zasedanja bo Zvezna ljudska skupščina obravnavala med drugimi tudi osnutek zakona o poravnalnih svetih. Poravnalni sveti so nov družbeni organ, ki naj bi s pomočjo družbenih in političnih organizacij na miren in izvensodski način reševal sporna razmerja med državljani, civilno - pravnimi osebami, družbenimi organizacijami in društvi. Šlo bi za primere, ki jih sedaj obravnavajo redna sodišča, predvsem okrajna. Sveti bi tudi odstranjevali vzroke čestokrat nepotrebnega in nezdravega tožarjenja.

Osnutek zakona za poravnalne svete predvideva razmeroma široke pristojnosti, zato bodo ti družbeni organi lahko v veliki meri razbremenjevali redna sodišča, katerih delo bo na ta način hitrejše in boljše. Ti sveti bodo v glavnem pri krajevnih uradih, v večjih krajih in mestih pri stanovanjskih skupnostih in bodo dajali pravno pomoč državljanom, civilno-pravnim osebam, družbenim organizacijam in vsem te pomoči potrebnim.

Pred sveti bi obvezno obravnavali, preden bi se tak postopek začel pred rednim sodiščem, kadar gre za premoženjske spore do vrednosti 50.000 din, za razveze, spore zaradi priznanja očetovstva in plačila preživnin ter spore zaradi ureditve meja, motenja posesti, zasilnih poti, delitve premoženja, poljske in gozdne škode po dvojadi, ne glede na vrednost.

Sveti bi obravnavali tudi kazniva dejanja na zasebno tožbo, razen če so storjena v tisku in kazniva dejanja, ki jih preganjajo na predlog oškodovanca.

V vseh teh primerih stranka ne more sprožiti postopka pred rednim sodiščem, če s potrdilom poravnalnega sveta ne dokaže, da je poravnalni poskus ostal brez uspeha. Toda stranke lahko predložijo poravnalnemu svetu tudi vse druge premoženjsko pravne spore ne glede na vrednost spornega predmeta.

Glede dela in pristojnosti teh svetov je treba posebej omeniti, da ima sklenjena poravnava pred tem družbenim organom to posledico, da zahtevka, ki je predmet obravnave, ni mogoče več sprožiti pred rednim sodiščem, razen tega pa ima pravni poskus pred poravnalnim svetom tudi značaj sodnega spravnega poskusa in je zanj v primeru poravnave mogoče zahtevati tudi sodno izvršbo.

Svete bodo izvolili na zborih volivcev za dobo dveh let. Vsak svet pa bo imel predsednika in dva člana ter njihove namestnike. Dolžnost članov poravnalnega sveta je častna in brezplačna, vendar imajo pravico do nadomestitve za izgubljeni zaslužek in dejanske stroške.

Prepričani smo, da se bo marsikateri spor lahko rešil v domačem okolju in na miren način brez dragih odvetnikov in drugih. V marsičem bodo razbremenjena redna sodišča, ki bodo teže primere tako hitreje reševala. V nekaterih krajih so kljub temu, da zakon o poravnalnih svetih še ni sprejet, že izvolili svete in ti so že rešili prve spore.

Prav gotovo pa je, da se bodo poravnalni sveti lahko uspešno uveljavili samo v primeru, če bodo zbori volivcev in organizacije SZDL posvetile največjo skrb izbiri kadra za svete in izvolili res ugledne, priljubljene in nepristransko razsodne ljudi.

Tudi v naših krajih je zadnje dni živahna razprava okrog volitev poravnalnih svetov. Po sedanjih poročilih, ki jih ima okrajno sodišče v Kočevju, so v Ribnici že izvolili dva sveta, zadnje priprave pa so tudi v Kočevju, Sodražici in drugod. Zaenkrat tu volijo svete na predloge družbenih organizacij občinski ljudski odbori. Bili pa bi na sedežih krajevnih, oziroma matičnih uradov, tako da bi bili matičarji hkrati tajniki teh svetov in opravljali vse administrativne zadeve.

KULTURNO IZŽIVLJANJE V KLUBIH

V našem zgodovinskem obmorskem mestu, ki ima svojo trgovsko tradicijo še iz časov beneške republike, v Kopru, se že nekaj tednov vrste seminarji Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev ljubljanskega okraja. Za režiserji dramskih skupin na podeželju so se pretekli teden zvrstili predsedniki filmskih programskih svetov, knjižničarji, vodje ponekod že delujočih ponekod pa šele nastajajočih klubov, v tem tednu pa tam delajo predsedniki občinskih svetov Svobod in prosvetnih društev.

Delo ljudske knjižnice, filmskega programskega sveta in posebno še kluba je zelo povezano. Da bi v tem pogledu pretresli nove možnosti, pridobili dragocene izkušnje in primerjali inozemske in naše dosežke na teh področjih, so se teh seminarjev udeležili tudi zastopniki naših občin. Iz Kočevja jih je bilo 7 (od tega 2 iz Kočevske Reke in 1 z Rudnika), iz Ribnice 2, iz Velikih Lašč 2 in iz Dobrepolja 2.

Za ljudske knjižnice se pripravlja nov način dela, ki obsega zlasti razdelitev knjig po novem sistemu, ki je preglednejši in omogoča ob prostem pristopu bralca do knjižne police lažjo orientacijo, dalje delitev časa na ure za mladino in posebej za odrasle. To je posebnega pomena za knjižničarjevo delo z bralcem, saj je kulturna dolžnost knjižničarja, da načrtno širi bralčevo zanimanje za razna področja tako leposlovne kot poljudnoznanstvene in politične knjige, mu izostruje in brusi okus in odnos do dobre knjige. Prav gotovo bo akcija za odpiranje javnih čitalnic pri tem imela posebno vlogo. Posamezen bralec si ne more iz lastnih sredstev privoščiti vseh naših periodičnih publikacij, kaj šele, da bi mogel seči po inozemski reviji. Vse to naj omogoči dobro urejena in prijetna čitalnica, ki se bo tesno navezala na knjižnico.

Kjer je le mogoče, naj bo ob knjižnici in čitalnici tudi klubski prostor. V našem kulturnem življenju, zlasti pa v delu kulturnih društev in Svobod, se je že dalj časa kazala huda potreba po novih metodah dela z ljudmi, po novih možnostih. Načini, ki so mogli še prva leta po vojni pritegniti znatno število prebivalcev nekega kraja v kulturno izživljanje, danes ne vlečejo več. Tako je nekakšna »kulturna« kriza rodila ideje o novih oblikah dela z ljudmi v kulturnem in sploh v javnem življenju. Dejstvo, da so se pri kulturnih društvih zbrali tisti, ki jih je zanimala dramatika — na leto pa so dali lahko ostalim le nekaj predstav, da je pevski zbor imel podoben način dela in morda še kakšna sekcija društva, ostalih pa ni bilo mogoče vključiti v ta krog, je nujno moralo privesti do široko zasnovane akcije, da se vse to spremeni. Pravzaprav je bolje zapisati *dopolni, razširi*, kajti dosedanje oblike dela kulturnih društev in Svobod naj ostanejo, nove oblike in možnosti pa naj pritegnejo še one, za katere do zdaj bodisi ni bilo prostora ali pa zanje tak način dela ni nudil tistega, kar jih je zanimalo.

Kakšno naj bi bilo torej delo takega kluba, od katerega toliko pričakujemo? Predvsem je že na zunaj značilna razlika v tem, da se v klubu ne zbira naenkrat veliko ljudi. To je po eni plati dosti privlačneje, ker se s tem ustvarja intimnejše vzdušje v klubu, daje pa tudi mnogo več možnosti, ker dejavnost v klubski obliki kulturnega izživljanja in sploh spremljanja celotnega družbenega dogajanja doma in po svetu, daje neprimerno pestrejši izbor najrazličnejših področij, ki jih lahko vključimo, s tem pa pritegnemo mnoge, ki bi sicer ostali ob strani. Da bo bolj razumljivo, naj navedemo samo nekaj primerov, kajti o tem se danes precej govori, nismo pa si vsi edini, kako in kaj naj to bo.

Današnji čas v eri najrazličnejših tehničnih pridobitev je tudi zelo zahteven po posredovanju. Pri tem pa je televizija sredstvo, ki združuje gledališče, kulturno in športno življenje, posreduje najvažnejše javne dogodke, ki približa gledalcu ob sprejemniku tudi najoddaljenejši kraj na zemlji. Pri tem ima ogromno kulturno, gospodarsko in politično vlogo. Čeprav se je televizijski sprejemnik drugod izkazal kot vzrok, ki človeka skoraj izključuje iz javnega življenja, je za naše prilike, tudi zaradi cene sprejemnika, skupno gledanje prenosov odlična oblika za skupno ocenjevanje dogodkov, pomena, za ustvarjanje širšega obzorja, za porajanje pobud za delo, za izobraževanje itd. Ob televizijskem sprejemniku, pri rednih oddajah kot so oddaje za pionirje, prenosi gledaliških del in TV dram, športnih srečanj, oddaj za gospodinje in žene (kuhinja, stanovanje, vzgoja, moda itd), se dajo lepo razporediti dnevi za obiskovalce s posebnimi interesi. Drugi dnevi pa nudijo prilike, da se dobe ljubitelji filma, ki se pogovore o tekočem filmskem programu v domačem kinematografu, pa tudi o filmu sploh, torej oblika vzgoje obiskovalca kina. Kako je to važno, je bilo napisanega že precej, najbolj zgovorna pa je številka UNICEF, ki pravi, da kinematografi vsega sveta prodajo dnevno 7 milijard vstopnic! Ne, niste se zmotili, res je tako. Pri tem pa je še vrsta krajših kulturnih, gospodarskih in drugačnih filmov, za katere je klubski prostor najprimernejši.

(konec na 2. strani)

VREME

V nadaljnjem bo lepo, vroče poletno vreme.

Padavine pričakujemo okrog 1. avgusta ter okrog 7. avgusta.

Poročali smo že o proslavi Dneva vstaje v Kočevski Reki. Na sliki: polna dvorana Doma Svobode v Kočevski Reki, med izvajanjem programa. Spredaj sedijo gostje iz Kočevja in Ribnice

Priprave za veliko proslavo na Turjaku

Za svoj občinski praznik, ki ga slave Laščani na obletnico padca Turjaka v roke partizanov, se v Laščah pridno pripravljajo. Na Turjaku bodo organizirali proslavo, ki bo presegla občinske meje in dobila značaj širše okrajne manifestacije v letu proslav za 40-obletnico KPJ in SKOJ.

Sestavljen je bil poseben gradbeni odbor pri Okrajnem odboru ZB, ki ga vodi Edvard Podlogar, predsednik Občinskega odbora ZB Lašče. Do dneva proslave bodo na Turjaku postavili spomenik 116 padlim borcem, med katerimi so tudi štirje neznani Francozi. S prostovoljnim delom bodo pripravili tla in kamnit okvir precejšnje velikosti, sredi katerega bo ljubljansko podjetje »Naravni kamen« postavilo marmornat sarkofag, ob okviru pa 9 metrov visok obelisk, prav tako iz marmorja. Na sarkofagu bodo vklesane posvetilne besede, na obelisku pa bosta na dveh straneh vklesani simbolični podobi iz bojev za turjaški grad leta 1943. Akademski kipar Stane Keržič bo v kamen na eni strani vklesal partizane, ki se vzpenjajo po lestvi, se dvigajo na grajsko obzidje, na drugi pa padajoče belogardiste. Turjaška okolica, ki je že tako privlačna za obiskovalca, posebno za turista, bo tako dobila še eno zanimivost.

Slavnostni program pa bodo sestavila kulturno umetniška društva in šole, katerim so že poslali vabila, da sporoče, s čem se bodo udeležili tega slavja. Pripravljalni odbor bo nato izbral najboljše točke in jih uvrstil v program. K sodelovanju pa so povabili tudi Muzej NOB iz Kočevja, ki bo v tistem času v Laščah priredil razstavo »40 let KPJ in SKOJ«, za katero je med ljudmi že zdaj veliko zanimanja.

Zavod za zaposlitve invalidov je dobro zastavil delo

V sredo je bila seja upravnega odbora Posredovalnice za delo v Kočevju. Člani upravnega odbora so pretresali delovanje novoustanovljenega Zavoda za zaposlovanje invalidov, ki ima svoje obrate v Osilnici, Papežih in v Kočevju. Še vedno imajo v Zavodu težave z obratom lesne galanterije in mizarstva v Osilnici, ker se ne more razširiti zaradi tega, ker je stavba v kateri je pričel delati, v privatni lasti. Nacionalizacija lokala namreč ne bi rešila situacije, ker je potrebna razširitev zgradbe. Slednje bi bilo najprikladneje v obliki zamenjave iz fonda splošnega ljudskega premoženja. S sorazmerno nizko investicijo, okrog 2 milijona dinarjev, bi zaposlili v eni izmeni 30 ljudi, kar je za reševanje vprašanja zaposlenosti v Osilnici in bližnjih vaseh izrednega pomena. Ob potrebi bi uvedli samo drugo izmeno, za kar bi imeli že vse osnovne pogoje.

Razpravljali so tudi o šiviljskem obratu, ki ga je prevzel Zavod. Prav bi bilo, da ljudski odbor odstopi stroje s prepisom osnovnih sredstev, kajti šiviljski obrat je za Kočevje potreben, tega mnenja pa so tudi v Ljubljani, češ, naj se to uredi doma. Pletiljski obrat že dela Trenutno pletejo otroške žabe, prešli pa bodo tudi na druge vrste pletenin.

Za vse te obrate, ter za pletarstvo v Papežih in vulkanizacijo v Kočevju, so predlagali upravnemu odboru, naj podpre njihovo prošnjo za posojilo 9 milijonov, s katerimi bi mogli dodobra razviti te dejavnosti, potrebujejo pa tudi nekaj rezerve za primer, da se pokaže prilika za novo dejavnost.

Poseben problem predstavlja zaposlovanje invalidov, ki jih ima Posredovalnica na seznamu 23. To so sami težji invalidi, katere ni kar tako razporediti na delovno mesto. Posebna komisija, ki bi morala iskati primerna delovna mesta zanje, in jo je postavil ljudski odbor, ni opravila ničesar. V komisijo niso prišli ljudje, ki bi imeli razumevanje za to delo, skratka, njihov izbor ni bil niti malo posrečen. Svoj prispevek k tej zamudi pa je dalo tudi tajništvo za delo OLO, ki je obljubilo pismeni material, obrazce, ki določajo kriterij ocenjevanja delovnih mest, primernih za različne invalide, pa tega komisija do danes še ni dobila.

Pri razgovoru o vključevanju mladine v uk je bilo poudarjeno, da je letos, čeprav je manj absolventov šolske obveznosti (za občine Kočevje, Ribnica, Sodražica in Velike Lašče 126 manj kot lansko leto) tudi manj učnih mest, pri čemer so posebno prizadeta dekleta. Vendar kljub nekajletnemu delu ni uspelo dobiti deklet na učna mesta, ki so po tradiciji sicer za fante, po svoji naravi in zahtevnosti pa primerna tudi za dekleta. Stanovanjsko vprašanje se ob tem za vajence vedno bolj zaostruje. Ob »miru« na gradbišču bodočega vajenskega doma pa mnogim izginja skorajšnja možnost, da bi se učili v Kočevju, s tem pa tudi podjetjem, da dobijo dovolj kadra. Upoštevati je namreč treba, da večina izučenih ostane v Kočevju, če že gredo iz Vajenskega doma, kar je poglavje zase, za nove je vedno manj možnosti, ker je stanovanjska zmogljivost mesta zasičena.

-jan

Proslava dneva vstaje v Jelenovem žlebu

Tudi v ribniški občini smo lepo proslavili 22. julij — Dan vstaje slovenskega ljudstva proti okupatorju. Občinski odbor Zveze borcev je skupaj s SZDL in drugimi organizacijami pripravil lepo in prisrčno proslavo v Jelenovem žlebu. Pred spomenikom nad breznom, v katerem je našlo smrt toliko sovražnih vojakov, je govorila Ančka Pakiževa, ki je bila v partizanskih vrstah ob veliki zmagi v Žlebu.

Govorila je o začetkih vstaje na Slovenskem in dejala, da je že pred kapitulacijo Jugoslavije Komunistična partija opozorila naše narode, da naj se pripravijo na neizprosen boj proti osvajalcem. Partija je prižgala plamenico upora in počili so prvi streli iz uporniške puške. 22. julija 1941 so se zbrali posamezni ilegalci v partizanske čete, prisegli zvestobo narodu in boj proti fašističnim tiranom.

Ugasnila so mnoga dragocena življenja, toda borci so jurišali, padali in prezirali smrt v boju za svetle cilje, ideale, za svobodo. Ves narod je postal ena sama pest, ki je razbijala okove suženjstva in prehajala od zmage do zmage.

Tovarišica Pakiževa je nato še podrobneje opisala takratni boj v Jelenovem žlebu ter položaje partizanske in italijanske vojske.

Zaključila je: Življenje smo si uredili po svoje, brez tujih modelov in sami gospodarimo s tem, kar imamo. Marsičesa še nimamo, zato delamo. Naša stavba pa bo tem prej zgrajena, čim smotrnejše, koristnejše in učinkovitejše bomo delali. To bomo zmogli, saj smo nedavno zmogli stvari, ki so presegale človeške moči. Zmogli bomo tudi to veliko delo, katero smo dolžni izvršiti zase, za otroke, pa tudi za stotisoče, ki so žrtvovali svoje najdražje — življenje za to, kar mi danes gradimo. Spomin na junaško preteklost pa naj nas še nadalje vzpodbuja pri delu za zgraditev boljšega življenja — socializma.

Nastopila je še gasilska godba, pionirji so recitirali, na delu pa so bili tudi ribniški jamarji. Ti so spustili v brezno 34 metrov dolgo lestev in si jamo do dobra ogledali. Poleg njih so si jamo ogledali tudi drugi, med njimi dve ženski. V jami so še razni deli vojaške opreme. Tu leži tudi še mula, ki kljub minulim 16 letom še ni strohnela.

PO SVETU

● Naša misija dobre volje, ki obiskuje države Srednje in Južne Amerike, je pretekli teden obiskala Venezuelo, Kolumbijo in Ekvador. Misija je povsod lepo sprejeta in v razgovorih s tamkajšnjimi vladami navezuje gospodarske, kulturne in diplomatske stike.

● Da je konferenca štirih zunanjih ministrov v Ženevi zašla v slepo ulico, kažejo zadnje vesti, da so dosegli nek napredek v privatnih razgovorih. Nova metoda razgovora je v tem, da bodo Sovjetska zveza in zahodne sile pismeno formulirale svoja stališča o točkah berlinskega sporazuma. Izdelali bodo dva predloga, sovjetskega in zahodnega.

● V britanskem parlamentu je končana debata o položaju v taboriščih v britanskih kolonijah. Posebna preiskovalna komisija, ki jo je imenoval parlament, je ugotovila, da so v taboriščih, v katerih imajo zaprte domačine, ki se borijo za neodvisnost svojih dežela, neznosne razmere. V taborišču Hula v Keniji je marca bilo ubitih 11 zapornikov. Gestapovske metode, ki jih velesile uporabljajo v koncentracijskih taboriščih, so kaj žalostno ogledalo njihove demokracije in visoke kulture.

● Po svetu se je raznesla vest, da se nameravajo sestati v Parizu ali Londonu predsednik ZDA Eisenhower, britanski ministrski predsednik Macmillan in predsednik francoske republike de Gaule. Kasneje so uradni predstavniki teh vlad to zanikali.

● 400 novih alžirskih zapornikov v francoskih ječah je začelo gladovno stavko. Med stavkujočimi so tudi nekateri ujeti ministri začasne alžirske vlade.

● V Londonu so objavili osnutek desetletnega načrta o ukinitvi tarif v predloženem desetletnem načrtu o ukinitvi tarif v svobodnem trgovskem pasu evropske sedmorice. To bi bile: Avstrija, Danska, Norveška, Portugalska, Švedska, Švica in Britanija.

● Z veliko pomorsko parado v Aleksandriji so zaključili štiridnevno proslavo sedme obletnice državnega prevrata v Egiptu. Poleg vojske so v paradi nastopale tudi mladinske, skavtske in sindikalne organizacije ter nacionalne unije. Govoril je tudi predsednik Naser, ki je dejal, da so zahodni imperialisti in komunisti arabskih držav največji sovražniki arabskega nacionalizma in Združene arabske republike.

● Francozi so začeli v Alžiru z novo veliko ofenzivo proti alžirski osvobodilni fronti. Alžirski borci nastopajo s taktiko »udari in se umakni« pri čemer se izogibajo večjih bojev z desetkrat močnejšim in moderno opremljenim sovražnikom.

● V okviru sedmega svetovnega festivala mladine, ki je na Dunaju, sodeluje tudi naša mladinska skupina »Branko Krsmanović«, »Ivo Lola-Ribar« in Jazz orkester s solistoma Marjano Držaj in Ticom Petrovičem.

● Grško vojaško sodišče je obsodilo 17 državljanov, ki so se baje bavili z vohunstvom v korist Sovjetske zveze. Ker jim vohunstva niso mogli dokazati, so jih obtožili, ker so bili člani ilegalne Komunistične partije Grčije.

● Francoska letalska družba je odprla redno letalsko progo Pariz —London z letali na reaktivni pogon, ki letijo s hitrostjo 800 km.

Zunanjepolitični komentar

»MIR VSEMU SVETU!«

Pred kratkim je ameriški podpredsednik Nixon osebno odprl veliko ameriško razstavo v sovjetski prestolnici ob navzočnosti najvišjih sovjetskih državnikov in okoli 30.000 gostov.

Razstava je veličasten prikaz ameriškega načina življenja in dosežkov ameriške znanosti, tehnike in kulture. Organizatorji pričakujejo, da bo razstavo obiskalo vsak dan okoli 100.000 sovjetskih državljanov. Tukaj bo 75 ameriških vodičev, ki popolnoma obvladajo ruščino, popeljalo obiskovalce med modeli stavb, ki prikazujejo način življenja v Ameriki, njihova stanovanja, kuhinje z gospodinjskimi stroji, velike prodajalne, modne kolekcije, literaturo in umetnost, pouk po televiziji itd. Posebni elektronski možgani bodo lahko odgovarjali na stotine vprašanj o ZDA in to v ruščini.

Vsekakor pa razstava ne bo zgolj zanimiva, ampak tudi nadvse koristna za medsebojna spoznavanja in zbliževanja dveh glavnih nasprotnikov v današnjem svetu. Predsednik Eisenhower je v svoji poslanici sovjetski vladi in ljudstvu ob otvoritvi razstave med drugim dejal tudi tole: »Naša dva naroda imata tako velik skupni interes za ohranitev miru v svetu, da je treba vložiti sleherni možni napor, da bi se medsebojno zbližali. Zato upam, da bo izmenjava razstav prvi korak v smeri vzpostavljanja zaupanja in enotnosti, kakršno smo občutili med nedavno svetovno vojno.«

Tudi Nixon ni varčeval z besedami. Dejal je: »Tudi vi ste močni, kakor smo tudi mi močni; zato bi bilo odveč prepirati se, kdo je močnejši, ker bi bili v morebitni vojni uničeni eni in drugi.« Tisk pa je zabeležil tudi te besede Nixona: »Prvič, odkar se je začela civilizacija, smo prišli do tja, kjer moramo ali živeti skupaj ali pa skupaj umreti.« In naposled se je v nemajhno presenečenje marsikoga od navzočih, podpredsednik Nixon izrekel za zamisel miroljubnega sožitja, kakršnega, kot je sam dejal, večkrat priporoča sam Hruščev.

Sodeč po teh besedah bi si lahko obetali pomembne rezultate s sedanjih razgovorov v Moskvi. Vendar je pred prevelikim optimizmom posvaril že sam Nixon, preden je zapustil ameriška tla, ko je dejal, da se bo le pogovarjal, ne pa tudi pogajal.

V ZDA tudi zanikajo, da bodo imeli razgovori kakršnokoli zvezo z ženevsko konferenco, vendar opazovalci menijo, da bo nemogoče izključiti Ženevo iz razpravljanja, saj tam obravnavajo najbolj bistvena sporna vprašanja v odnosih med Vzhodom in Zahodom.

Nixonov obisk bo sicer že sam po sebi pomagal k zbliževanju različnih pogledov obeh strani na najvažnejša mednarodna vprašanja; zato bo že kot tak koristen tudi brez kakršnegakoli rezultata. Če pa bo iz razgovorov sovjetskih državnikov z ameriškim podpredsednikom izšla tudi kakšna nova pobuda za pospešeno sporazumevanje med Vzhodom in Zahodom, bo to svetovna javnost tembolj toplo pozdravila.

Saj si človeštvo želi predvsem tega, kar je Nixon v trdi ruščini vzkliknil skupini sovjetskih državljanov na enem velikih moskovskih trgov: »Mir vsemu svetu!«

NAŠA REPORTAŽA — NAŠA REPORTAŽA — NAŠA REPORTAŽA — NAŠA REPORTAŽA — NAŠA REPORT

Kaj si je vredno ogledati v Ribniški dolini

Ribnica je zaradi svoje suhe robe znana po vsej naši domovini. Vsak obiskovalec se bo gotovo zanimal »kje od ust so mero vzeli, ko so žlice delati začeli«, — ali z drugo besedo: kje izdelujejo ribniško suho robo, sita, rešeta, rete, žlice, kuhalnice in vsega »šmenta«, ki ga najdete v lepem in zanimivem ribniškem »pušeljcu«.

Razen teh zanimivosti ima Ribniška dolina lepe in privlačne prirodne lepote, ki jih turisti, ki obiščejo Ribnico, ne bi smeli prezreti. Vabljive izletne točke imajo lepe in bogate razglede, nekatere od teh točk so zgodovinsko važne, druge pa so zopet važne iz narodnoosvobodilne vojne, kar bo razvidno iz podrobnejšega opisa.

Trg Ribnica leži nekako sredi doline, ki ima podolgovato obliko in se razteza od severozahoda proti jugovzhodu. Če ste namenjeni v Ribnico z ljubljanske strani z vlakom ali avtobusom, se vam odpre Ribniška dolina nad vasjo Žlebič. Z leve strani jo obdaja Mala gora, z desne pa Velika gora. Proti Kočevju je dolina odprta, le južno od Dolenje vasi se dviga nizko gričevje, ki zapira razgled iz Ribniške v Kočevsko dolino.

Ribnica ima naslednje izletne točke:

Ribnica—Stene—Ribniški svatje (1129 m, 3 ure). Iz Ribnice vodi pot čez veliki most, mimo vojašnice, čez regulirani potok Sajevec do Ugara, čez most preko reke Ribnice na Kobilo, skozi vasico Zadolje, po poljski poti čez polje do smrekovega gozda. Od tod vodi markirana steza v položnih serpentinah skozi bukov gozd do »pod Sten«, ki se v mogočni črti vzpenjajo do 50 m visoko. Pred votlinami, kjer si v letnem času iščejo zavetja drvarji, pozimi pa ima v njih svoj brlog medved, so še danes leseni križi, s katerimi so nekoč Ribničani krotili strašnega zmaja, da jih ni prehudo strahoval. Od tod pelje markirana steza po velikih skalah na vrh, od koder je zanimiv razgled po Dolenjski in celo proti Gorenjski. Zapadno od Sten vodi steza pod Turnom (1253 metrov) in Belo steno v Jelenov žleb, kjer so partizani dne 26. marca 1943 premagali bataljon italijanske divizije Maceratta in zaplenili velike količine vojnega materiala. V spomin na to zmago si je občina Ribnica ta dan izbrala za svoj občinski praznik.

Ribnica — Brinje — Nova Štifta—Travna gora (925 m, 2 uri 30 minut). Iz Ribnice po cesti skozi Mlako, mimo opekarne, desno čez potok Sajevec, mimo vasi istega imena, čez zložni hrbet Brinja vodi pot dalje čez Ravni dol do Nove Štifte. Od tam vodi cesta, ki nudi na nekaterih mestih zanimiv razgled. Nekaj krajša bližnjica »po Štrikih« pa se precej strmo dviga do prevala, prereže vse cestne ovinke in preide pri senožetih v prijetno položno stezo. Nato vodi cesta mimo stare kapelice do »Lenčka«, kjer je bila včasih gostilna, sedaj pa je lep planinski dom, ki je vedno oskrbovan. Pot od Ribnice »po Štrikih« do Travne gore je markirana. Na tem izletu ne pozabite tja ali nazaj grede ogledati si v vaseh Kot, Jurjevici ali Brežah izdelovanje suhe robe. Vsak domačin vam bo to rad pokazal in pri tem tudi marsikaj zanimivega povedal.

Ribnica — Sv. Ana — Velike Stene (964 m, 1 ura 30 minut). Iz Ribnice vodi pot po Stružki cesti preko železniške postaje, zavije na levo in kakih 200 m od proge se loči na desno markirana steza, ki pelje po položnem hrastovem gozdu do Seljana (dva kmeta). Od tam vodi strma steza naravnost na vrh Sv. Ane. Položnejša, četrt ure daljša, gre malo naokrog in pripelje tudi na vrh Sv. Ane. Nekaj korakov nad cerkvijo so Male Stene, odkoder je lep razgled na vso Ribniško dolino. Vidi se tudi Kočevje in ob lepem vremenu za Veliko goro tudi Snežnik. Od cerkve vodi lepa pot naprej po grebenu do Velikih Sten, ki se strmo spuščajo proti Strugam. Od tu je krasen razgled na Suho krajino. Naravnost pod seboj vidiš Struge, vidita pa se tudi vasi Hinje in Zvirče.

Od poti, ki vodi k Sv. Ani, se po polurni hoji iz Ribnice odvaja na desno dobro markirana gozdna pot do znamenite kraške jame Žiglovice, ki se nezavarovana odpira naravnost v globine. Raziskovalci jam so ugotovili, da je globoka približno 70 metrov. Razen te ima Mala gora še več podobnih kraških jam.

Ribnica—Petračev laz—Petelinek—Grmada (4 ure). Z železniške postaje vodi steza do Gorenjske poti in dalje po tej poti do Potca, nato na levo po markirani poti do Petračevega laza, od koder je lep razgled po Ribniški dolini. Pot gre čez hrbet v daljšem ovinku skozi smrekov gozd, po poti do vznožja Petelineka, po senožetih do prelaza med Petelinekom in Grmado k naselju Urh in na Grmado ali sosednje Plečе. Sestop na Velike Poljane in železniško postajo Ortnek. Pot je markirana.

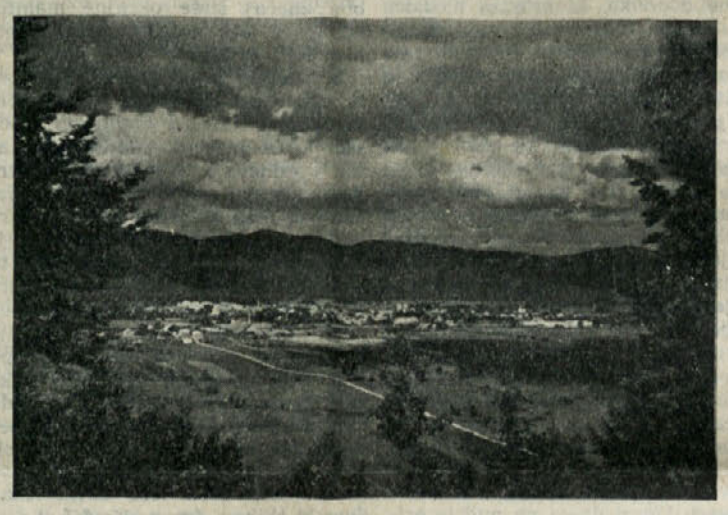

Pogled na Ribnico

Ribnica — Žlebič (Ortnek) — Stari grad—Hudi klanec—Gregor (736 m, 2 uri 20 minut). Iz Ribnice vodi cesta čez Gorenjo vas in Breg — ali z vlakom do Žlebiča (10 minut) ali Ortnega (20 minut). Z železniške postaje Žlebič vodi cesta do prve hiše na levo, od tu navzdol preko mostička čez Tžiščico do roba gozda, na desno po poti proti vrhu do cerkve Jurija in k razvalinam Starega gradu. Nato vodi pot po položnem hrbtu Slemen na Hudi Konec in h Gregorju. Ob poti so hiše, kjer se prebivalstvo peča z lesno domačo obrtjo, z izdelovanjem obodov in škafov.

Z železniške postaje Ortnek vodi do vodnjaka v hrib pot skozi senčnat smrekov gozd do Starega gradu (45 minut), nato pa po že omenjeni poti naprej.

Razen naštetih izletov si iz Ribnice grede lahko spotoma ogledate rojstne kraje slovenskih pisateljev, pesnikov in književnikov Levstika, Stritarja in Trubarja. Do Levstikove rojstne vasi v Spodnje Retje pridete tako, da se peljete z vlakom do Dvorske vasi, od koder imate nekaj minut po cesti proti severu ob progi. Na Levstikovi rojstni hiši je spominska plošča.

S postaje Velike Lašče vodi pot v vas Podsmreko (45 minut). To je Stritarjeva rojstna vas, kjer boste našli na njegovi rojstni hiši marmorno spominsko ploščo, delo kiparja Goršeta.

Prav tako vodi pot z železniške postaje Velike Lašče skozi mali gozdiček na desno proti Malim Laščam in od tam v vas Rašico, ki je rojstni kraj Primoža Trubarja. Pod vasjo ob cesti stoji njegov spomenik, ki je zelo lep in zanimiv.

Z železniške postaje Žlebič, po poti skozi Slatnik, nato po cesti, ki vodi v Sodražico, mimo zadružnega doma Sušje, pridemo po cesti do Vinic (30 minut), ki so rojstni kraj velikega slavista dr. Ivana Prijatelja. Na njegovi rojstni hiši je spominska plošča.

V neposredni bližini Ribnice je še nekaj znamenitosti, ki si jih je vredno ogledat. Na cesti proti Kočevju naletimo ob sami cesti v Goriči vasi (15 minut) na kraški požiralnik, ki je ograjen z veliko železno mrežo. Tu odteka del Bistrice v podzemlje, da se zopet prikaže na svetlo v Strugah. Če gremo še dalje po Dolenjevaškem polju, vidimo ogromno teh požiralnikov, ki popijejo vse še preostale vode Ribniške doline. Do Dolenje vasi je iz Ribnice 45 minut hoda, pridemo v vas Otavice. Ta vas leži v posebno milem podnebju, ki je zdravo za bolnike na pljučih. Že v starih časih so Otavice slovele kot Dolenjski Golnik. Poleg tega so vidni v tej vasi še ostanki stare rimske ceste, ki je vodila od Emone (Ljubljane) preko Ribnice, skozi Otavice v Kolpsko dolino in se povezovala z veliko rimsko cesto Luziano. Otavčani pravijo temu kraju »Stare ali Rimske vrtače«.

Franjo Matoh

Težave šolstva v Dobrepolju

Povprečen učni uspeh ob koncu pouka v Dobrepolju je dober, učenci 8. razreda so izdelali celo 100 %, celoten rezultat pa se bo še dvignil konec avgusta po zaključku popravnih izpitov. Po dosedanjih rezultatih pa je v občini izdelalo 84 % učencev osnovnih šol.

Tudi v tej občini imajo težave z nižeorganiziranimi šolami (Ponikve, Struge, Kompolje), kjer pride na enega učitelja tudi nad 70 učencev. Kakor povsod, je reševanje šolske reforme tudi tu naletelo v prvi vrsti na materialne ovire. Občina, ki šteje vsega nekaj nad pet tisoč prebivalcev, ne zmore vsega, kar bi ljudje radi. Proračun za šolsko prosveto je zajel le najnujnejše tekoče postavke, niti ni bilo mogoče misliti na začetek učilnice za tehnični in gospodarski pouk na osemletki na Vidmu; še ta sredstva je bilo treba vključiti v domačo industrijo. Prosvetnega kadra primanjkuje, na treh šolah bi morali dobiti še po enega učitelja, na osemletki pa po enega za telesno vzgojo in za tehnični in gospodarski pouk.

Na Vidmu je letos začel delati zarodek bodoče šolske zadruge. Učenci 4. razreda so pod vodstvom svoje učiteljice Blatnikove z velikim veseljem začeli obdelovati 4 are zemlje, ki jim jih je odstopila Kmetijska zadruga Videm. Toda vprašanje je, kako bo teklo delo v bodoči zadrugi učencev, kajti KZ nima strokovnjaka za kmetijstvo, kmetijski tehnik s Poslovne zveze za kmetijstvo pa ima že po KZ preveč dela, da bi ga mogli poklicati v pomoč.

Ob šolski reformi, ki je začela predvsem v odnosu učitelja do učenca, v večjem razumevanju mladega človeka, so nižeorganizirane šole poseben problem. Učenci, ki jih obiskujejo, zaradi kombiniranega pouka in manjših drugih možnosti (izvenšolsko delo, vključevanje v razne organizacije, prireditve itd.) ne morejo dobiti one širine znanja in splošne razgledanosti, ki jo zahteva današnji čas. Koncentracija učencev na popolni osnovni šoli na Vidmu pa zaenkrat še ni izvedljiva. Potreben bi bil avtobus, ki bi vozil otroke v to šolo iz Strug in Kompolj. Zanj pa ni denarja. Ideja o avtobusni progi Kočevje—Ljubljana preko Dobrepoljske doline, ki bi tudi mogla rešiti to vprašanje, pa zaenkrat, kot vse kaže, ni izvedljiva. Verjetno bo treba še počakati nekaj let.

Izživljanje v kulturnih klubih

(nadalj. s 1. strani)

Posebno vlogo ima klub v širjenju glasbene in likovne kulture, kjer se ob novih pripomočkih (diafilm, film, magnetofon, srečanja z umetniki in njihovimi stvaritvami) razkrivajo mnogim doslej nesprejemljivi dosežki kulture, ker v svoji vzgoji niso bili deležni pogojev, ki bi jim odprli ta svet.

Domače gospodarstvo, posebno še dogajanje v komuni, ki na masovnih sestankih ne zbudi dovolj zanimanja (preširok krog ljudi, nestrpnost, kdaj bo konec in podobni pojavi, ki so značilni za večje skupine), bo moglo najti v obiskovalcih kluba več razumevanja, posamezna področja bo možno prikazati dosti zanimiveje kot samo s predavanjem.

Nanizali smo samo nekaj primerov, ki jasno govore v prid novi obliki družabnega in družbenega izživljanja, ki obetajo ob iznajdljivih klubskih vodstvih in primernih prostorih dopolniti dosedanje delo kulturnih društev, ga poglobiti in razširiti na vse oblike našega javnega življenja.

Kakšne pa so v tem trenutku možnosti za začetek dela klubov? Najboljše pogoje ima zaenkrat Rudnik, kjer imajo v novozgrajenem Rudarskem domu lepo urejene klubske prostore, ki so jih ob pravem času predvideli. Morda je trenutno najslabši položaj v Ribnici, kjer verjetno lep čas ne bodo mogli tega uresničiti. Pač pa imajo nekaj podobnega v Dolenji vasi, kjer so se že navadili, da se pomenkujejo v majhnem prostoru ob radiu. Tam morajo poprijeti in delo bo lahko lepo steklo. Težave pa so v Laščah, prav tako v Dobrepolju in Sodražici — ni prostorov. V Kočevju pa bo predvidoma kmalu prazen prostor v soseščini knjižnice, verjetno pa tudi v Kočevski Reki.

Na seji sveta za kulturo in telesno vzgojo občine Kočevje so obravnavali tudi to vprašanje. Sklenili so, po diskusiji o možnostih, ki jih nudi klubsko življenje, da podpro to obliko izživljanja. Sestaviti je treba dober odbor kluba, ki naj poskrbi za začetna dela pri opremi, za sredstva in ostalo, kar spada zraven. Pri tem pa bo potrebno sodelovanje z bližnjim klubom na Rudniku tako pri izmenjavi izkušenj kot pri pomoči v delu.

Nova jama v bližini Ribnice

O plodnem delu ribniških jamarjev smo že pisali. Nov uspeh bodo ti vztrajni in pridni jamarji dosegli z otvoritvijo Francetove jame, ki bo v nedeljo 9. avgusta.

Nekako tri četrt ure peš hoje iz Ribnice, ob vznožju Male gore je skupina jamarjev, v kateri so bili sami Franceti — zato se jama tudi po njih imenuje — odkrili in za javnost uredili novo kraško jamo. Dolga je res samo 30 metrov, toda tako bogata z lepimi kapniki, da ima tudi zahtevni obiskovalec jam kaj videti. V nedeljo, 9. avgusta, jo bodo s pomočjo akumulatorjev tudi osvetlili, tako da bodo naravne umetnine vidne v polnem sijaju.

Delovni jamarji so pod vodstvom svojega predsednika Škrabca uredili vhod v jamo in stopnice. Tako je vstop mogoč brez težav. Jama bo tudi turističnega pomena in jo bodo zato na ta dan izročili Turistično olepševalnemu društvu Ribnica. V bodoče nameravajo v bližini jame zgraditi še kočo in urediti pot, da bo mogoče do nje priti tudi z motornimi vozili. Poskrbeli bodo za dobro razpoloženje ob pečenih jancih, dobri kapljici in ribniški šegavosti.

V Ribnici je sekcija Društva jamarjev Slovenije, ki ima štiri člane tudi v Kočevju. Mnenja smo, da je tudi v Kočevju precej ljubiteljev jam in tudi pogoji za sekcijo.

V nedeljo piknik izseljencev v Kočevju

V nedeljo, 2. avgusta, pripravljajo v Kočevju izseljenci, ki so se po osvoboditvi vrnili v domovino, svojo vsakoletno družabno prireditev, na katero so povabili poleg drugih uglednih javnih delavcev in zastopnikov družbenega življenja tudi okrog 15 izseljencev, ki se trenutno mude na obisku v domovini.

Računajo, da bo nad 100 udeležencev, za katere so izbrali zelo priročen in lep prostor. Piknik bo namreč v Gaju ob Rinži, kjer je na razpolago vse, kar je za tako družabno prireditev potrebno.

Vsem udeležencem želimo res prijetno zabavo in ob obujanju spominov življenja po raznih delih sveta in spoznavanju z našimi dosežki sproščeno družabno veselje!

DROBEC IZ ŽIVLJENJA DVEH IZSELJENCEV

Zvedeli smo, da pripravljajo v Odboru Izseljenske matice za Kočevje družabno prireditev, piknik za to nedeljo. Zato sem poiskal tovariša Goloba, upravnika stranskih obratov na Rudniku, da mi kaj pove o teh pripravah. Po daljšem iskanju sem ga le dobil, kajti vedno je med ljudmi. V tem se nama je pridružil tudi tovariš Troha, predsednik odbora, ki se je pravkar vrnil z dopusta. Od junija že uživa zasluženi pokoj in ko smo se za kratek čas usedli za mizo v skromni upravnikovi pisarni, se mi je zdelo kar prav, da bi oba, ki sta svoj čas delala v zamejstvu, kaj povedala o svojem življenju, ki je bilo prav gotovo zelo razgibano.

»Doma sem iz Zagorice pri Dobrniču, okraj Novo mesto«, je začel prvi France Golob. »Imeli smo doma precej veliko posestvo, toda mahinacije žužemberške hranilnice in dekana ter še nekaterih so iz političnih razlogov pognale našo družino z domače zemlje. Oče si je sicer kmalu postavil skromno hišico, toda 7 otrok ni bilo moč prehraniti doma, zgodaj smo morali na delo drugam. Delal sem kot pastir, gozdni delavec, pozneje tudi na žagi. Ko sem se oženil, je bila kriza za delo in moral sem v tujino, v Francijo.«

»In vi, tovariš Troha?« sem skušal navezati še njegovo zgodbo.

»Doma sem iz Starega kota pri Dragi. Oče, ki je bil mali kmet, mi je zgodaj umrl. Ker pa sem bil najstarejši, sem moral venomer pridno pomagati na polju, kajti naša družina, ki je spočetka štela 12 otrok, živih pa je potem bilo še 5 bratov in 4 sestre, je zahtevala precej. Na zimo 1918 sem bil prvič v hrvaških gozdovih, kar se je potem ponavljalo šest let. Po odslužitvi vojaškega roka v Srbiji sem bil tri leta v Franciji, kjer sem delal prav tako kot gozdni delavec.

»Ste potem še prišli nazaj v Francijo?« sem vprašal.

»Ne. Takrat sem sicer nameraval v Kanado, pa je agent odšel z mojim denarjem. Tako sem šel domov, nato pa 1926. leta v Kanado, kjer sem delal šest mesecev kot gozdni delavec, nakar sem ilegalno prešel mejo in delal na vzhodu in jugu ZDA. Po ZDA sem se potikal ob delu sedem let, 1935. leta pa sem bil spet v Kanadi, kjer sem ostal vse do leta 1948, ko sem se vrnil v domovino.«

»Jaz pa sem ostal v Franciji«, je vskočil Golob, »čeprav zame tam položaj ni bil lahak. Ker so se domačini precej postavljali za svoje pravice, so široko odprli vrata za tuje delavce, s katerimi so hoteli prisiliti domače, da se pokorijo strožjemu režimu in vzdrže ob manjšem zaslužku. Zaloge premoga so bile velike, zato so kompanije lahko počele z delavci kar so hotele. Zavednejši Francozi so sicer pričeli z Ljudsko fronto, toda delati je bilo treba krepko, da si se obdržal.«

»Kaj menite, tovariš Golob«, sem ga prekinil, »o fantih, ki nekateri s takim hrepenenjem streme za zamejstvom?«

»Ravno prav, ko sem na začetku svoje pripovedi. Zadnjič sem nekemu pripovedoval, kako sem začel v Franciji delati v jami. Bilo nas je šest Slovencev, ki smo prvič prišli na šiht. Spustili smo se z dvigalom 400 metrov globoko, nato splezali po lestvah 100 metrov više in šli skoraj pol ure peš po stranskem rovu. Tam je delovodja razporejal posamezne. Nas, novince in tujce, je potisnil v posebno odročen rov, v katerem je bila vročina, da sem mislil, da pobegnem. Pijača, ki sem jo imel s seboj, je hitro pošla in...« moral si je obrisati čelo ob spominu na tiste dni, »v takem kraju sem potem delal šest let. Spominjam se, kako je včasih prišel na tako delo domačin, Francoz. Ne, je zaklel in krepko pljunil umazan pljunek, saj nisem ubil svojo mater, da bi se moral tako pokoriti. Vidite, z nami, ki smo bili tujci, pa so ravnali, kakor se jim je zdelo. Potrpeti smo morali. Kolikokrat sem tiste čase pomislil, fant, če bi tako garal doma, bi ne bilo treba hoditi drugam. Seveda, takrat pa tudi ni bilo doma dovolj dela za vse.«

»Ste imeli kakšne svoje organizacije, družabno življenje, in delavska zavest?« sem želel zvedeti.

»V kanadskih gozdovih, v bližini Port Arthurja, ki je središče kanadske lesne industrije in imajo tudi velike papirnice, smo ustanovili slovensko podporno društvo »Bled«, začeli smo tudi s političnim in partijskim delom. Moje prvo aktivno delo je bilo zbiranje za španske borce, kar sem opravljal prikrito v sindikatu. Nisem imel sicer želje po organiziranju, vendar sem delal rad in povsod, kjer je bila potreba. Iz ZDA smo dobivali »Naprej«, kasneje pa smo v Kanadi ustanovili svoj časnik, ki je dal pobudo, da smo ob nacionalnih zvezah slovenskih, hrvatskih in srbskih izseljencev imeli tri časnike: slovensko »Edinost«, hrvaške »Novosti«, in »Srbski glasnik«. Že pred tem pa sem bil sprejet 1940. leta v članstvo Komunistične partije.

»Kako pa ste delali vi v Franciji?« sem vprašal tovariša Goloba.

»Zgodaj smo začeli zbirati za pomoč, ki je kasneje dobila ime Rdeča pomoč. Ob tem smo v prvi vrsti pomagali političnim zapornikom v Jugoslaviji, zlasti v Sremski Mitrovici. Dobro se še spominjam, ko smo z našega revirja poslali več protestnih brzojavk zaradi zaprtega Moše Pijada. Takrat sem se spoznal tudi z nekaterimi danes znanimi javnimi delavci, n. pr. Alešem Beblerjem, ki je deloval pri listu »Plamen«. V Komunistično partijo Francije sem bil sprejet 1936. leta in obiskoval tudi več političnih tečajev. Pravzaprav sem od tistega časa vseskozi založen s funkcijami. Sodeloval sem v društvih »Vesna«, »Slovenska podporna jednota«, bil pa sem tudi tajnik sindikata. Prirejali smo razne prireditve, katerih finančni uspeh smo uporabili za pomoč zaprtim političnim jetnikom v domovini, za stavkujoče, kasneje tudi za španske borce. Ob začetku vojne smo izvolili nov partijski komite, ki je delal potem ves vojni čas po navodilih iz Pariza. Šele po vojni sem spoznal nekaj teh tovarišev, ki so nam dajali navodila in spremljali naše delo.«

»Kako ste se potem odločili za vrnitev v domovino?«

»Čim se je pokazala možnost,« je prvi začel tovariš Troha, »sem pomislil na to. S prvo večjo skupino, ki je odšla že 1947. leta mi to ni bilo mogoče. Med tem sem bil postal upravnik slovenskega lista in sem moral počakati, da se je to uredilo. Vse tri časnike so združili v skupen list, ker se je zmanjšal krog bralcev in tudi sodelavcev, ki so odhajali v domovino. Naslednje leto sem bil pa že doma. Najprej v Ljubljani, nato v Kočevju na Gozdni upravi.«

»In vi?« sem se obrnil k tovarišu Golobu.

»Res je, da smo se bili privadili življenju v tujini, vedeli smo tudi, da prva leta po vojni doma ne bodo lahka, da bo treba krepko poprijeti. Toda šli smo. V nas je bila zrasla močna zavest, neomajna želja, da gradimo socializem. Če smo že toliko prestali v zamejstvu, zakaj ne bi raje svoj trud vlagali na domači zemlji?«

»Da, prav imate«, sem pristavil. »In kakšno občutje vas zagrabi, kadar se tako srečate s svojimi starimi kolegi, s katerimi ste delali bodisi v jami ali kje drugje?«

»Težko se da to povedati. Morda nekateri tega ne razumejo. Kljub temu, da smo že v letih, je v nas polno življenja. Ob spominih, skozi katere se kot rdeča nit veže naša borba za delavske pravice, za boljšo družbo, za naš skupni cilj — socialistično družbo, začutimo na koncu nekako zadoščenje. Saj smo bili priča delavskemu gibanju v raznih deželah, danes pa doma najlepše vidimo skupne rezultate, med katerimi so zlasti nekateri zavidanja vredni. Naš najlepši čas je sicer vzela tujina, vendar nam ni žal naših sil, saj smo prav tako prispevali za skupnost vsega človeštva.

»Zahvaljujem se vama za prijeten razgovor. Vidim, da so za vami zgodbe, ki jih piše resnično življenje, polno spoznanj in trdnih skušenj.«

-jan

Za krajevni praznik Loškega potoka 31. VII.

čestita in lepo pozdravlja vse svoje člane

KMETIJSKA ZADRUGA

Hrib - Loški potok

ZANIMIVOSTI OD TU IN TAM

DOMAČA MOTORNA KOLESA »TOMOS«

Kdor se le malo zanima za motorizacijo, dobro pozna ime »Tomos«, tovarne motornih koles v Kopru. Kvalitetni motorji, ki jih izdelujejo po licenčni pogodbi z znano avstrijsko tvrdko Puch, že četrto leto vozijo po naših cestah.

Po prvotnem programu naj bi tovarna izdelala v enem letu 12.000 mopedov, 6000 skuterjev, 3600 motornih koles, 900 motornih triciklov in 2000 prigradnih motorjev. Leto kasneje — 1957 — so proizvodni načrt spremenili, tako da bo tovarna izdelovala letno 24.000 mopedov, 4000 skuterjev, 2000 motornih koles in 3000 drugih motorjev. Ugotovili so, da bi bile investicije pri polovico manjši proizvodnji le 20 % manjše. Pomožni obrati kot galvanika, lakirnica, livarna itd., bi bili pri prvotnem programu vse premalo izkoriščeni, rentabilni pa so le pri veliki serijski proizvodnji.

V treh letih so napravili v Tomosu 18.208 motornih koles vseh vrst. Iz dobička so gradili stanovanja za delavce. Od novembra lani so vključili v proizvodnjo 500 ljudi. Od 1300 zaposlenih je 250 kvalificiranih in 130 inženirjev in tehnikov.

Pravijo, da bi tovarna v enem letu lahko izdelala tudi 50 tisoč mopedov, vendar bi v tem primeru potrebovali dopolnilno opremo. Vse orodje s specialnimi stroji za mopede stane milijardo dinarjev. Računajo, da se bo tovarna počasi razvila do serijske proizvodnje avtomobila.

Z vsakim prodanim mopedom pritegne tovarna povprečno pet novih kupcev, tako da imajo za zdaj že blizu 40.000 prednaročil. Cene se navidezno sicer niso znižale, v resnici pa so zaradi drobnih izpopolnitev mopeda za 30 % nižje. Prvi mopedi so tehtali le 37 kg, sedanji pa imajo 55,5 kg. Ob 78-odstotni lastni izdelavi sestavnih delov napravijo v »Tomosu« moped v 30 urah, sestavijo pa v šestih minutah. To je zelo hitro, če primerjamo, da najhitrejša tovarna dvokoles pri nas potrebuje 32 ur za izdelavo kolesa.

Domači moped ima štirikratno življenjsko dobo italijanskega, pravijo, da je tudi boljši od Puchovega. Tovarna je zelo dobro preskrbela za servisno službo. Na tečajih so izučili 300 mehanikov za 138 servisnih delavnic, kolikor jih imajo v državi.

V tovarni obratuje ena najsodobnejših livarn v Evropi. Aluminij topijo v posebnih električnih pečeh, nato pa vlivajo s posebnimi stroji ohišje motorja, ventilator, valj itd. Aluminij vlivajo pod pritiskom do 400 ton. Pred kratkim je začela redno obratovati tudi sodobna galvanika z brusilnico in polirnico.

Tovarna »Tomos« je ponos ne samo graditeljev in njenega kolektiva, temveč vseh nas.

NOVA MODA

Čeprav je še poletje, modni ustvarjalci že krojijo obleke za letošnjo zimo. Značilnosti mode bodo: daljša krila, pas pomaknjen nekoliko više ali niže kot normalno, drzni dekolteji na dnevnih oblekah, široka podložena ramena, visoki ovratniki na plaščih, do kolen segajoče jopice, visokim čeladam podobni klobuki in frizure, gladek mehak material, razni kožuhi v vseh odtenkih mavrice, temno polne barve, predvsem kostanjeve itd.

Kroj, ki ga imenujemo »mumija«, bo tesno objemal telo.

VESTI

233 kg PŠENICE NA VSAKEGA

Po obvestilih Sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo Zveznega izvršnega sveta je žetev pšenice v glavnem končana, pa tudi mlačev gre h koncu. Skupen pridelek pšenice in rži znaša po najnovejših podatkih 4,2 milijona ton ali okrog 233 kg na vsakega državljana. Povprečni pridelek italijanske pšenice je 40 stotov, domače pa 17 stotov na hektar. Ker je mlačev na socialističnih gospodarstvih v glavnem končana, uporabljajo zdaj mlatilnice v privatnem sektorju.

Zaradi velikih količin hranijo žito v začasnih prostorih. Na mnogih praznih površinah, s katerih so pospravili žito, sejejo hitrostno hibridno koruzo za zrna in silažo, oljno repico in druge kulture.

TERMOELEKTRARNA V ŠOŠTANJU

Do konca prihodnjega leta bodo dogradili termoelektrarno v Šoštanju, ki bo največja v državi. Dokončna ureditev bo stala 16 milijard dinarjev, elektrarna pa bo dajala 135 megavatov električne energije na uro. Posebnost te termoelektrarne, za katero uporabljajo velenjski lignit, je v tem, da porabi samo 3000 kalorij za eno kilovatno uro, to je enkrat manj kot uporabijo druge sorodne elektrarne.

PO SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGRAH

Končan je del sindikalnih športnih prireditev. Preuranjeno bi bilo dati že sedaj končno oceno prireditev z vidika razvoja športa med člani delovnih kolektivov, ki so v teh igrah sodelovali. Počakati bo treba podatke in analizo odbora pri Občinskem odboru sindikalnega sveta, ki je ta tekmovanja vodil in vložil v organizacijo teh razvedrilnih iger veliko truda, za kar mu gre vse priznanje. Že v začetku teh iger smo želeli odboru srečno roko za izvedbo tekmovanj, za kar smo dali tudi nekaj predlogov, kar ni bilo težko spričo izkušenj s tekem iz prejšnjih let in jasnih smernic dela za razvoj telesne kulture v sindikatih po ugotovitvah I. kongresa telesne kulture v Beogradu. Žal vodstvo tekem teh opozoril in predlogov ni upoštevalo ter je šlo svojo pot in tako so tudi letos marsikaj spregledali na škodo telesne kulture in tovarištva posebno pri nogometnih tekmah.

V samem toku tekmovanj vodstvo, opozorjeno na razne napake posameznikov in sodelujočih kolektivov, ni moglo več spraviti v pravi tir dogajanja na igriščih. Pri vseh tekmah se je razplamtela pretirano živahna »kolektivaško« nastrojena publika. Stopnjevanje »kdo bo koga« je raslo od tekme do tekme. Na tako možnost razvoja tekmovanja smo že v začetku iger opozarjali in bi se v tem letu teh nešportnih dogajanj lahko ognili. K vsemu so pripomogli pri nekaterih tekmah še popolnoma neobjektivni in slabi sodniki, ki so pod vplivom publike in samih igralcev izgubili prisebnost in situacijo na igrišču. Tako je zašlo nekaj tekem na pot skrajne brezobzirnosti in borbo za zmago za vsako ceno. To nam je dokazala v polni meri zadnja tekma nogometašev, katere zaključek — pretep in udor publike na igrišče pove dovolj in potrdi, da so bila naša pravočasna in dobrohotna opozorila pravilna a žal prezrta.

Pohvaliti pa je vsa moštva in one posameznike, ki so pravilno razumeli poslanstvo sindikalnih tekem, katerih glavni namen je razvedrilo, tovarištvo in medsebojno zbliževanje igralcev kot kolektivov sodelujočih moštev.

Prav bi bilo, da bi se o tem tekmovanju ocenilo vse dobro in slabo in bi se z vsemi sodelujočimi o tem na tovariškem sestanku pogovorili in že sedaj pripravili za akcije še v drugih panogah kot kolesarjenje, tekme mopedistov, atletika, orientacijski pohodi, izleti itd. V teh panogah bi našli verjetno več zdravega razvedrila in tovarištva kot v umetnih kombinacijah sestava tekmovalnih moštev z namenom zanesljive zmage.

Arko

Samoprispevek za športne objekte

Na nedavni seji sveta za kulturo in telesno vzgojo so člani med ostalim obravnavali trenutno najvažnejši problem, ki zadržuje širjenje telesne vzgoje v manjših krajih, to je pomanjkanje primernih športnih objektov za redno telesnovzgojno delo naše mladine. Četudi so mladinke in mladinci v svojem prostem času voljni opraviti pri tem potrebna težaška dela, nimajo na razpolago sredstev, da bi te športne objekte opremili z najnujnejšimi športnimi rekviziti, nekaterih objektov pa tudi ni moč dograditi brez določene finančne možnosti.

Že na prejšnji seji sveta je bilo sklenjeno, kar je obravnavala podrobneje tudi komisija za telesno vzgojo, da se v kočevski občini sproži akcija za zbiranje prispevkov za gradnjo takih manjših športnih naprav, kakršno so organizirali tudi po drugih občinah našega okraja. V nekaterih občinah so zbrali že lepe vsote, le naša občina je pri tem ostala zadnja, ker ni bilo zbranega še niti dinarja. Zato je bilo na seji sklenjeno, da je le treba postaviti poseben odbor za to akcijo. Prvotno mnenje, naj to delo prevzame kar komisija za telesno vzgojo, se je izkazalo za zelo neučinkovito, ker se stvar ni premaknila z mrtve točke. Tako akcijo mora voditi poseben štab, ki skrbi samo za to. Svet je imenoval za člane štaba naslednje tovariše: Leona Oberstarja, Ivana Širaja, Mira Heglerja, Jožeta Mavra, Julija Planinca, Rudija Orla, Nado Drobničevo, Toneta Gašparca, Rudija Hočevarja, Miho Štefančiča in Jako Lavriša, kot predsednika pa Dušana Helmiha. Imenovanje mora potrditi še Občinski ljudski odbor, ki bo izdal tudi ustrezen odlok o zbiranju samoprispevkov, za katere je svet sklenil, naj bodo v višini 5 in 10 dinarjev. Ta prispevek, ki se bo pričel stekati v mesecu septembru, bo zajel vse gospodarske organizacije, tudi trgovsko mrežo, kinematografe in avtobusni potniški promet.

Moremo torej pričakovati, da bo akcija ob dobrem delu štaba in pomoči vseh odgovornih ter razumevanju prebivalcev dosegla zaželene rezultate, tako da ne bo kočevska občina v tem pogledu na lestvici zadnja.

-jan

Strelci za praznik vstaje

Strelska družina mesta Kočevje je organizirala v počastitev Dneva vstaje slovenskega naroda, dne 22. t. m. množično streljanje z zračno puško na improviziranem strelišču v središču mesta. Preko dneva se je zvrstilo skupno 450 strelcev in med temi veliko mladine in pionirjev. To je razveseljiv uspeh strelske družine, ki bi bil lahko še večji če bi bilo na razpolago več pušk. Mimogrede — družina se lepo razvija kljub temu, da se bori s finančnimi težavami, ker ima požrtvovalen odbor in zavedne člane. Družini bi bilo treba pomagati, ker vrši veliko družbeno delo med mladino.

Za proslavo so streljali v dveh skupinah, t. j. do 14 let starosti in nad 14 let. Razdeljene so bile spominske strelske značke in kolajne vsem onim, ki so izpolnili dokaj težke pogoje. Od 50 možnih zadetkov jih je moral imeti s petimi streli v pionirski skupini 25, a v skupini starejših 40 zadetih krogov. Spominsko značko je prejelo 10 pionirjev: Viktor Butala, Marjan Levstek, Marjan Kodrin, Anton Tropa, Dušan Bižal, Jadran Novak, Milan Kajtna, Lojze Nemeček, Žan Radosavljević in Julij Bruner vsi iz Kočevja, v starejši skupini pa: Anton Hočevar, Ivan Arko, Franc Žvab, Jože Kočevar, Jože Adamič, Viktor Kužnik, Stanislav Lužar, Niko Dragičevič, Lado Planinc, Rajko Vesel, Anton Glavač, Lado Koren, Stane Šafarič, Jože Delač vsi iz Kočevja ter Franc Popit iz Dolge vasi in Franc Kozina iz Dolenje vasi.

Da si mladina želi takih prireditev je pokazala velika udeležba in veseli živ-žav ves dan okoli strelišča, kateremu je prisostvovalo veliko občinstva. Vsem, ki so sodelovali v organizaciji te prireditve, gre pohvala in priznanje.

-ko

Strle-Maček v Škofji Loki

26. VII. so bile v Škofji Loki III. motorne in avtomobilske cestne hitrostne dirke za prvenstvo Slovenije. Organizacija prireditve je bila poverjena AMD Škofja Loka ob izdatni pomoči članov športne komisije AMD Ljubljana. Na štartu je bilo več kot 50 tekmovalcev.

Za letošnje leto je bila izbrana nova tekmovalna steza, zato so bili doseženi boljši rezultati in višja povprečna hitrost kot običajno.

Posebno pozornost na tem tekmovanju sta zbujali dve dekleti, Mara Bratina (NG) in Mimi Kranjc (Lj.). V ostri konkurenci je dosegla Mira Bratina III. mesto v razredu do 125 ccm, kar je vsekakor za žensko lep rezultat.

Od tekmovalcev AMD Kočevje se je odlično odrezal Polde Sterle s sovozačem Cvetom Mačkom v razredu prikolic do 1200 ccm. Osvojila sta z velikim naskokom I. mesto s povprečno hitrostjo 86,2 km/h in s tem za I. mesto 8 točk in za najhitrejši krog eno točko.

Sterle-Maček v razredu prikolic po tretji prevoženi dirki za prvenstvo Slovenije točkovno vodita in sta na prvem mestu. Za končni plasma bosta predvidoma še dve dirki, in to v Novi Gorici in v Kočevju.

AMZ Slovenije je v ekipo Jugoslavije od tekmovalcev AMD Kočevje določila za mednarodno dirko — 2. avgusta na Ljubelju — ki se istočasno šteje za državno prvenstvo, v razredu prikolic Sterleta-Mačka in v razr. do in nad 250 ccm Janeza Bukovca.

— * —

ŠOLA ZA ŠOFERJE V KOČEVJU

Avto-moto društvo Kočevje in odsek za narodno obrambo Občinskega ljudskega odbora Kočevje pripravljata vse potrebno za posebni tečaj šofiranja za mladince rojene leta 1940 in 1941.

Po prejetih navodilih bo tečaj pričel že 1. septembra. Vsa skupina mladincev bo na tečaju po 20 dni. Mladinci se bodo na tečaju učili teoretičnega spoznavanja motornih vozil in predpisov. Za izvajanje praktičnega pouka pa bodo imeli predpisane vožnje z motornimi vozili, ki jih bo Avto-moto društvo Kočevje dobilo še ta mesec.

Pouk za vse mladince je popolnoma brezplačen in si bodo po končanem tečaju in po odslužitvi v avto-enotah JLA lahko pridobili naslov poklicnega šoferja.

Avto-moto društvo Kočevje je že začelo z vsemi pripravami za izvajanje tečaja. Iz svojega članstva bo izbralo najboljše strokovnjake za predavatelje na tečaju. Na tečaj bodo prihajali v Kočevje vsi določeni mladinci iz območja občine Kočevje in ostalih občin, katere določi OLO Ljubljana.

Za izvedbo tega tečaja bodo morale tudi ostale organizacije, posebno pa mladinska, pomagati, da si bodo tečajniki pridobili čim več potrebnega znanja.

Zračne puške = korist in škoda!

Strelski šport s puškami vseh vrst se je v zadnjih letih zelo razmahnil. Zlasti pa je pri mlajših in starejših strelcih priljubljena zračna puška. To je vsekakor lepa in koristna oblika zabave in tudi vzgoja v strelstvu, če je ta usmerjena v pravem smislu. Škoda, žal ni vedno tako.

Strelska vzgoja mnogih, posebno majših strelcev iz vrst šolske mladine, ni vedno na pravem mestu zaradi česar se vsak dan dela velika škoda v pokončevanju ptic pevk, poškodovanju mladega sadnega drevja, ki tem »strelcem« služi za »tarčo« in podobno.

Znano je, da živi pri nas okrog 7000 vrst ptičev in mnogi od teh so stalni prebivalci naših krajev in lepšajo in poživljajo naravni zaklad naše dežele. Večina od njih opravlja pomembno delo pri pokončevanju škodljivih žuželk in drugega mrčesa na gozdnem in sadnem drevju ter ostalem rastlinstvu. Zlasti gozdarji in sadjarji visoko cenijo to pomembno delo, ki ga marljivo opravljajo ptiči za svojo prehrano in v korist našega gospodarstva. Gozdarji in sadjarji vsako leto vložijo precej denarja za ptičje valilnice, krmilnice in za prehrano ptic, ko nastopi zima, da bi se v čim večjem številu obdržale. Temu so vedno posvečale precejšnjo skrb tudi naše šole. Kaže pa, da je vse to še premalo, kajti prepogosto srečamo primere, ko ugaša ptičje življenje pod svinčenim zrnom iz zračnih pušk. Tu ne mislimo na vrabce ali srakoperje, ki so res škodljivi, pač pa na ostale, v prvi vrsti na ptice pevke: črnoglavke, lastovke, ščinkavce, škorce, drozge, kraljičke in druge koristne ptice, ki poživljajo naše vrtove, polja in gozdove.

...Pa tudi na tiste maloštevilne divje race, grlice, golobe, jerebice in fazane, ki so redki prebivalci naših krajev in želimo, da bi se obdržali in pomnožili.

Nošenje zračnih in malokalibrskih pušk izven mesta, na polje ali v gozd je treba preprečiti, ker so to lovne površine, kjer ima pravico nositi orožje samo lovec. To velja zlasti še zato, ker se to orožje čestokrat uporablja v škodljive in nedopustne namene. Zato naj ne bo nihče presenečen, če se bo kdaj iz gozda vrnil brez svoje puške in bo moral ponjo z zagovorom k organom Ljudske milice.

-žem

Stanovanjska uprava Rudnik-Kočevje

Vam nudi:

cementno zidano opeko (votlake)
40 × 25 × 20 ter prezidno opeko
40 × 10 × 20 po zmerni ceni z mešanico materiala cement-pesek ali cement-pesek-premogovni ogorki po naročilu.

Vse informacije dobite pri Stanovanjski upravi Rudnik—Kočevje

KOLEDAR

Sobota, 1. avgusta — Peter
Nedelja, 2. avgusta — Bojan
Ponedeljek, 3. avgusta — Lidija
Torek, 4. avgusta — Dominik
Sreda, 5. avgusta — Marija
Četrtek, 6. avgusta — Vlasta
Petek, 7. avgusta — Kajetan

GIBANJE PREBIVALSTVA

PREDGRAD

Rodila je Križanič Marija, gospodinja iz Knežje lipe 3 — deklico Cecilijo.

Umrla sta: Majerle Pavel, kmet iz Predgrada 64 — star 54 let; Jonke Margareta roj. Barič, kmetovalka iz Dola 8 — stara 80 let.

KOČEVJE

Rodile so: Podlogar, roj. Terezija Strmecki, delavka iz Slovenske vasi 17 — dečka Aleksandra; Bukovec roj. Marija Gregel, gospodinja iz Koprivnika 33 — deklico Irenko; Horvat roj. Zofija Jamnik, delavka z Brega 3 — deklico Ido; Andoljšek roj. Frida Hirš, delavka z Mahovnika 3 — deklico Ireno.

Poročili so se: Jurkovič Miha, mizarski pomočnik, ulica Jožeta Šeška 4 — star 27 let in Ložar Angelca, gospodinjska pomočnica z Ljubljanske 14 a — stara 21 let; Farkaš Vincenc, šofer iz Livolda 33 — star 21 let in Grabrijan Marija, delavka iz Livolda 33 — stara 18 let.

Umrli so: Babič Ciril, rudarski upokojenec z Rudnika 11 — star 66 let; Mulc Ivan, otrok iz Dolge vasi 33 (smrtna nesreča) — star 10 let; Hudorovac Marinka, otrok iz Željn — star en mesec.

KOSTEL

Na Brodu sta se poročila Perenič Franjo, delavec z Reke, Florela dela Kvardija 210 — star 26 let in Glad Biserka, poljedelka iz Pirč 18 — stara 17 let.

RIBNICA

Rodila je Rus Marija, gospodinja iz Nemške vasi 13 — dečka Janeza.

Poročila sta se: Lesar Franc, zidar iz Zapotoka 35 — star 30 let in Boh Ivana, poljedelka iz Dolenjih lazov 17 — stara 22 let.

Umrl je Novak Ivan, osebni upokojenec iz Ribnice 36 — star 86 let.

LOŠKI POTOK

Poročila sta se: Širaj Vladislav, delavec iz Topola — star 33 let in Debeljak Ivana, delavka iz Šegove vasi — stara 30 let.

DOLENJA VAS

Rodila je Oražem Darinka, učiteljica iz Grčaric 25 — dečka Bogomira.

KINO

JADRAN, Kočevje: od 31. julija do 2. avgusta angleški barvni cinemascopski film »Bodimo srečni«; 5. in 6. avgusta italijanski film »Lepe a siromašne«; od 7. do 9. avgusta angleški barvni cinemascopski film »Interpol«.

SVOBODA, Rudnik: 1. in 2. avgusta ruski film »Leningrajska sinfonija«.

KOČEVSKA REKA: 1. in 2. avgusta jugoslovanski film »Svojega telesa gospodar«; 5. avgusta francoski film »Oče, mama služkinja in jaz«. 8. in 9. avgusta poljski film »Kanal«.

OSILNICA: 2. avgusta jugoslovanski film »Krvava srajca«; 9. avgusta italijanski film »Neapeljsko zlato«.

BROD NA KOLPI: 1. in 2. avgusta ameriški kavbojski film »Žigosan«; 8. in 9. avgusta jugoslovanski film »Črni biseri«.

PREDGRAD: 1. in 2. avgusta francoski barvni film »Šentjernejska noč«; 8. in 9. avgusta jugoslovanski film »Opsada«.

RIBNICA: 1. in 2. avgusta ameriški barvni film »V pomladi življenja«; 8. in 9. avgusta italijanski film »Kronika siromašnih ljubimcev«.

SODRAŽICA: 1. in 2. avgusta ameriški barvni film »Dolina nasilja«; 8. in 9. avgusta jugoslovanski barvni film »Pop Čira in pop Spira«.

LOŠKI POTOK: 2. avgusta francoski film »Krojač za dame«; 9. avgusta jugoslovanski film »Ne obračaj se sinko«.

VELIKE LAŠČE: 1. in 2. avgusta jugoslovanski film »Slab denar«; 8. in 9. avgusta indijski film »Zvezda Indije«.

DOBREPOLJE: 1. in 2. avgusta ameriški barvni film »Človek izza puške«; 8. in 9. avgusta ital. cinemaskopski film »Očetje in sinovi«.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 1. avgusta, ima dežurno službo v Kočevju od 7. do 12. ure in od 14. do 16. ure trgovina »Oskrba«, ulica J. Šeška.

V soboto, 8. avgusta, ob istem času pa trgovina »Potrošnik«, Reška cesta.

PRODAM

Ugodno prodam motorno kolo v dobrem stanju znamke »Rixe« 175 ccm. Kos Slavko, »Mesnina« Kočevje.

Prodam hišo, takoj vseljivo z nekaj zemlje v Klinji vasi pri Kočevju. Mustar Fani, Klinja vas pri Kočevju.

PRODAM

novo motorno kolo Jawa 175 ccm, prevoženo 2500 km. Ogled v torek, 4. avgusta, od 14. ure dalje. Naslov na upravi lista.

ČESTITKE

Naši ljubi Adeliki v Venezueli, želimo za njen rojstni dan vse najboljše ter mnogo sreče in zdravja v novem zakonu. Družina Oražem Grčarice in družina Filipič, Kočevje.

— * —

Ljubemu sinu in bratu Janezu Žlindru iz Vanconverya želijo vse lepo in dobro za njegov dvojni praznik mama, oba brata France in Drago. Stricu in teti pa lep pozdrav!

— * —

Anici Mlakar iz Željn čestitajo za njen god vse najboljše mama Jožefa Majer, mož France in sin Janko.

VAJENCI

Iščem vajenca za čevljarsko obrt. Mesojedec Ignac, čevljar, Rudnik-Kočevje.

OBJAVA IN ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da je dne 21. julija 1959 umrl

JOŽE TURK

rojen v Požarnici, stanujoč na Kočah št. 7, star 65 let.

Hvala vsem, ki so sočustvovali z nami in nam darovali cvetje, ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoča žena, sin, hčerka in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se Veterinarski službi v Kočevju za hitro pomoč, posebno pa Ernestu in Stanetu Zajčevi iz Željn.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili

CIRILA BABIČA

našega ljubega moža, očeta, deda, na njegovi zadnji poti, darovalcem vencev in cvetja, iskrena hvala. Lepa hvala tudi tov. Figarju za govor, rudarski godbi, častni straži rudarjev in vsem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami.

Družini Babič in Hočevar

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega očeta, starega očeta in pradedka

FRANCA LAVRIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrazili sožalje, vsem darovalcem vencev in cvetja, ter vsem ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala tov. Tonetu Ožboltu in Rudiju Urhu za ganljive poslovilne besede. Prav tako zahvala tudi dr. Cilenšku za skrb in pomoč, ter lajšanje bolečin pokojnemu.

Žalujoči Osvaldovi in ostalo sorodstvo.

NOVICE POSREDUJEJO

Prijatelj mi je trdil, da človek lahko s prostim očesom vidi mikron, jaz pa trdim, da ni mogoče. Prosim, razsodite?

Milko K. učenec

Mikron je tisočinka milimetra, mera vidljivosti našega očesa pa je od 150 do 200 mikronov ali od 0,15 do 0,20 milimetra. Z modernim elektronskim mikroskopom pa vidimo celo milimikron, ki je tisočinka mikrona.

— * —

Zakaj so dali strupeni ameriški kači ime klopotača?

Pod »Zanima me vse«

Zato, ker ima na koncu repa nekaj roževinastih obročkov, s katerimi klopoče.

— * —

Rad berem vašo rubriko. Zanima me, koliko je bilo mrtvih Italijanov in koliko partizanov v znani bitki 26. marca 1943 v Jelenovem žlebu?

Z. Š. Kočevje 45

Po podatkih iz knjige »Kočevska« so imeli italijani 115 mrtvih, partizani pa 4 in več ranjenih.

— * —

Zanimam se za šport, vendar mi je nekoliko tuja disciplina pri atletiki, ki se piše »steeple chase«. Kako se prav izgovarja in kaj pomeni?

T. S. dijak

Steeple chase, izgovori se stipl čes, je nastal na angleškem in je prvotno bila konjska dirka čez polje proti kakemu stolpu, pozneje pa dirka čez umetne zapreke. Proga je dolga 3000 m. Približno taka je tudi disciplina v lahki atletiki.

— * —

V zadnjem neurju je strela udarila v več radijskih anten. Že večkrat sem marsikaterega opozoril, da mora biti radijska antena vzemljena, pa je vsak zavračal, da to ni nujno. Kaj menite Vi?

Upokojenec

Slabši radijski sprejemniki potrebujejo anteno, vendar je le redko kdo vzemlji. Vzemljitev ni tako enostavna na velikih stavbah v mestu, ker je potrebno precej žice in močni odvodniki. Vendar če povemo, da je strela, ko je udarila v radijsko anteno naredila že marsikatero škodo, letos je bilo že nekaj smrtnih primerov, je prav, da se vsak resno zamisli in na dober način vzemlji anteno. Kdor ima poleg antene tudi zemljevod, ki je zvezan neposredno z zemljo, mu to ne bo težko. Naprodaj so posebni preklopniki, ki sami izključujejo anteno, če gre skozi njih velika napetost — strela.

— * —

Ali lahko hodijo psi po javnih lokalih. To se dogaja v restavraciji na Rudniku. Če hočeš iti iz jedilnice do točilne mize, moraš čakati, da se ti »cenjeni« gostipsi umaknejo. Kaj Vi menite?

Vlado H. Rudnik 23

Z Odlokom ObLO Kočevje o javnem redu in miru je prepovedano voditi pse v javne lokale. Samo plemenite pse (lovski) smejo lastniki voditi privezane na kratko vrvico v tiste lokale, ki imajo zato posebne prostore, na primer v lovsko sobo gostišča.

Za kršitelje so predvidene ostre kazni in jih prijavite sodniku za prekrške ali organom LM.

Življenje ob robu kočevske občine

Kogar zanese pot med lepe gozdove in širne senožeti ob Novomeški cesti, bo kmalu prišel v vas Polom. Morda se ne bo ustavljal, toda presenetilo ga bo, da tam ni ne električnega ne telefonskega droga. Še vedno smo v Polomu zvečer ob smrdljivi petrolejki. Tudi tekoče vode pri nas ni. Svet je kraški, zato zaman iščeš žuboreči potoček, ki pogasi žejo s hladno studenčnico. Zadovoljiti se je treba s kapnico, ki jo zajameš iz globokih kapnic. Ob vsem tem, kar diši po prejšnjem stoletju, pa bo vsakdo presenečen, ko bo zvedel, da so ljudje, ki tu žive in delajo, kar zadovoljni.

Kakor je sicer stiska za dobro vodo, je vendar ne zmanjka, kajti državno posestvo je uredilo dobre kapnice, da lahko napaja tudi svojo nad stoglavo čredo. Vendar smo vsi najbolj prizadeti zaradi elektrike. Ne samo, da imamo slabo luč, ker ni elektrike, tudi nimamo nobenega radioaparata, ki bi nas najhitreje povezoval z življenjem širom domovine in v svetu. Res bo potrebno, da pride električni tok tudi do naše oddaljene vasi.

Obiskovalec našega kraja bo morda pričakoval, da ob splošni mehanizaciji kmetijstva tudi pri nas kosimo z motornimi kosilnicami. Toda na naših senožetih vse to opravijo pridne roke. Letošnje poletje nas je sicer zelo oviralo slabo vreme, tako da še vedno pospravljamo. Prav slabo vreme bo precej prikrajšalo delavce pri njihovem zaslužku, poznalo pa se bo tudi živinorejcem, ki bodo s slabšo krmo pridelali manj mesa, s tem pa tudi ne bodo dosegli predvidene norme.

Ko me je prineslo »s trebuhom za kruhom« v ta kraj, se mi je zdel zelo pust in prazen, zelo dolgočasen. Pa sem se kmalu privadil, dela je dovolj in ni dosti časa za razmišljanje o dolgem času. Večkrat se srečamo tudi s strastnimi lovci, predvsem domačini, vendar pridejo tudi tujci, ker jih mika naša srnjad. Zanjo prav lepo skrbita lovska čuvaja M. Rugole in F. Bokan.

— * —

VSEM NAROČNIKOM

V prihodnjih dneh bodo pismonoše pobirali naročnino za »Novice« za drugo polletje. Prosimo Vas, da s takojšnjim vplačilom 200 din, kolikor je naročnina za 6 mesecev, olajšate delo pismonošem, sebi pa zagotovite redno sprejemanje lista!

Navadili smo se Poloma, dela na državnem posetvu, posebno pa nam je ljuba narava, na katero smo se tako navezali, da si težko predstavljamo, kako bi živeli sredi hrupnejšega kraja.

Jože Križ

SODRAŽICA

V Sodražici so pri regulacijskih delih Bistrice prešli na gornji tok potoka. Dela so lepo stekla, izvrševanje tega načrta pa vedno bolj približuje nujnost, da se tudi za ta del ustanovi melioracijska skupnost, ki bo prevzela vodstvo in pomoč pri melioracijah ob gornjem toku.

Za šoferja je treba precej znanja

Tečaj za šoferje amaterje, ki ga je organiziralo AMD Kočevje je bil uspešno zaključen z izpiti za I. in II. skupino 24. in 27. t. m. pred komisijo TNZ Ljubljana. K izpitu je pristopilo 71 kandidatov AMD Kočevje. Od tega jih je uspešno opravilo izpit za motorno kolo 22, za avtomobil 6 in za motorno kolo in avtomobil 15.

V splošnem so tečajniki pokazali solidno znanje in dosežen rezultat je zadovoljiv. Nekateri tečajniki pa so izpit vzeli premalo resno, misleč, da ga bodo opravili s površnim znanjem. Zavedajo naj se, če jim skupnost že nekaj nudi, da se vsaj z znanjem oddolžijo in da je izpit za šoferja izkaz, ki pričuje predvsem to, da je voznik sposoben za javni promet in da se v polni meri zaveda vse odgovornosti do souporabnikov cest in zna ceniti svoje in tuje življenje.

Kdor na izpitu ne pokaže solidnega znanja, ne sme pričakovati, da bo milostno ocenjen, ker s tem bi se še povečalo število nesreč in smrtnih primerov, prav proti temu pa se organi TNZ ob vsestranski pomoči AMD in ostalih organizacij bori.

Javno pohvalo za vsestransko delo s tečajniki zasluži posebej Matija Delač, ki je tečajnikom pomagal in jih učil ob vsakem času — enako pa vse priznanje tudi ostalim.

Za preostale tečajnike bodo izpiti v septembru. Vsem, ki so uspešno opravili izpit, pa želimo srečno vožnjo in previdnost ter tovarištvo na cesti!

Vl.

Grčarice na poti napredka

Grčarice so majhna vasica, saj štejejo vsega 42 hiš. Pred vojno jih je bilo več, pa so bile porušene v borbah.

Nekaj let nazaj je le redko kdo v vasi imel kolo. Po hišah so zvečer brlele zakajene petrolejke, na radio pa sploh pomisliti ni bilo. To bi bila novost, ki jo nekateri niti poznali niso.

Tudi v Grčaricah se je v zadnjih letih veliko spremenilo. Ljudje so si nabavili kolesa, vas je dobila električno razsvetljavo, po hišah so se oglasili radijski zvoki. V zadnjem času pa tudi moped in motorno kolo nista več redkost. Tako se tudi Grčaricam odpira okno v svet.

Če vemo, da se v Grčaricah ljudje preživljajo samo z delom svojih rok, bomo pritrdili, da je vse, kar imajo novega, za njih velika pridobitev. Tega v stari Jugoslaviji ne bi nikoli imeli. To jim je omogočil nov družbeni red — socialistična Jugoslavija.

Č. N.

ELEKTRIKA NA ČRNOMELJSKI CESTI

Na Črnomeljski cesti sem obiskal družine Koprivec, Reberšek in Levstik, ki prebivajo na hišnih številkah 26, 27 in 28. Prišel sem zvečer, da vidim, kako se počutijo, ko imajo električno luč. Prejšnji teden, v soboto, je po žici stekla elektrika in prvič zasvetila v teh hišah. Napeljavo voda je omogočil Občinski ljudski odbor, vsa potrebna dela pa je opravilo Elektro-Kočevje. Material in delo za notranjo napeljavo bodo lahko odplačevali v obrokih.

Vsi prebivalci teh hiš so izredno veseli, hvaležni so izražali zahvalo Občinskemu ljudskemu odboru in Elektro, posebno pa predsedniku Janezu Riglerju, ki je na zboru volivcev roškega terena maja meseca dejal, da najkasneje do jeseni dobe luč, vse pa je bilo urejeno mnogo prej.

BRALCI IN DOPISNIKI

Pišite nam o gospodarskih in političnih dogajanjih na terenu. Boljše je napisati članek, kakor pa se jeziti, da o vašem kraju ničesar ne pišemo!

SPOMINSKI DNEVI

2. avgusta 1921. je sprejela Narodna skupščina v Beogradu protikomunistični zakon o zaščiti države.

1. avgusta 1937. je izšla v Kranju prva številka glasila Ljudske fronte, tednik »Sobota«.

V avgustu leta 1941 je bila ustanovljena prva ribniška četa, kot prva partizanska edinica na Kočevskem.

V začetku avgusta 1941. je izdal Okrožni komite KPS Kočevje proglas na kočevske Nemce, naj se ne preselijo v Brežice, temveč naj se vključijo v partizane za borbo proti hitlerizmu.

1. avgusta 1943. so bile v Ljubljani velike demonstracije za izpustitev političnih jetnikov.

KOT ŽRTVE STE PADLI V BORBI ZA NAS...

ŠTEVILNE SO BILE ŽRTVE, KI SO JIH NAŠI KRAJI DALI ZA SVOBODO IN BOLJŠE ŽIVLJENJE. PRIOBČUJEMO NJIHOVE KRATKE ŽIVLJENJEPISE V POČASTITEV NJIHOVEGA SPOMINA

ALOJZ MIKLIČ

Rodil se je v Črnem potoku 15. VI. 1915. Bil je delavec. Kmalu po zasedbi teh krajev po italijanskem okupatorju, je postal pristaš osvobodilnega gibanja. Sodeloval je tudi v terenskem odboru OF. Zbiral je hrano, sodeloval v akcijah pri uničevanju prometnih poti in bil dober aktivist. Kot partizanskega aktivista so ga 2. VIII. 1942 ustrelili Italijani na njivah pri vasi Plešci.

VALENTIN MALNAR

Tudi Malnar je bil rojen v Črnem potoku 14. II. 1909. Bil je mali kmet in delavec. Po italijanski okupaciji se je vključil v osvobodilno gibanje. Po ustanovitvi terenskega odbora v vasi, je bil član odbora. Bil je dober aktivist in je pomagal partizanom z vsem, kar je bilo v njegovi moči. Zaradi sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju so ga Italijani 2. VIII. 1942 ustrelili na njivah pri Plešcih.

FRANC OŽBOLT

Ožbolt se je rodil v Črnem potoku 21. III. 1907. Ko so prišli v vas v začetku leta 1942 partizani, je tudi on začel sodelovati z njimi. Bil je član terenskega odbora, pomagal partizanom s hrano, sodeloval v sabotažnih akcijah pri rušenju cest itd. Italijani so ga ustrelili 2. VIII. 1942 na njivah pri Plešcih.

FRANC TUŠEK

Rodil se je leta 1920 v Črnem potoku v kmečki družini. Bil je delavec. Ko so prišli partizani, je začel sodelovati z njimi. Hodil je na stražo, sodeloval pri rušenju cest itd. Njegovo delo za partizane so prekinili Italijani, ki so ga 2. VIII. 1942 na njivah pri Plešcih ustrelili.

ALBER TUŠEK

Rojen je bil 21. IV. 1907 v Prhutovi dragi. Po poklicu je bil gozdni delavec in je svojo družino vzdrževal z delom svojih rok. Po prihodu partizanov je bil pristaš NOV. Bil je član terenskega odbora in je ves čas podpiral partizane kot dober in zaveden aktivist. Med italijansko ofenzivo je bil ustreljen pri Plešcih 2. VIII. 1942.

ANTON OŽBOLT

Rodil se je 18. XII. 1918 v Pungertu. Vojna ga je dohitela, ko je služil vojaški rok v Beogradu. Srečno se je vrnil domov. V domačem kraju se je hitro povezal s partizani in jim bil v pomoč. Izvoljen je bil za dobavitelja hrane in orožja. To nalogo je dobro izvrševal. Obveščal je partizane o premikih sovražnika itd. Vse to je prišlo na uho Italijanom, zato so ga 1. VIII. 1942 internirali na Rab, kjer je 28. decembra 1942 od izčrpanosti in lakote umrl.

FRANC VOLF

Doma je bil iz Črnega potoka, kjer se je rodil 27. novembra 1902 v kmečki družini. Bil je delavec-žagosek. Že leta 1942 je pomagal partizanom s hrano, zbiral orožje, opravljal stražarske posle in bil v terenskem odboru. Ko so Italijani zvedeli za njegovo delovanje, so ga internirali na Rab, kjer je zaradi lakote in prestanega trpljenja umrl 24. XI. 1942. Zapustil je ženo in 6 mladoletnih otrok.

VALENTIN URH

Rojen je bil v Pungertu 11. II. 1909. Po končani osnovni šoli si je moral služiti kruh z delom v gozdovih. Bil je tudi v Franciji. S partizani je začel sodelovati leta 1942. Takrat se je tudi vključil v OF. Ves čas je delal za partizane, zbiral je hrano in jo odnašal v gozdove partizanom, bil je v terenskem odboru itd. Italijani so ga internirali na Rab. Tam je 20. decembra 1942 od lakote v hudih mukah umrl. Zapustil je ženo in tri otroke.

ALBERT MALNAR

Rodil se je na Travi, meseca marca 1908 v kmečki družini. Pred vojno se je bavil s kmetijstvom. Bil je zaveden Slovenec, zato je po prihodu partizanov začel sodelovati z njimi. Postal je terenec in je zbiral hrano za partizane, razdeljeval literaturo itd. Italijani so ga 5. avgusta 1942 internirali na Rab, kjer je še istega leta umrl. Zapustil je ženo in enega otroka.

Pokojninski dodatek borcem

Po zadnjih spremembah zakona o pokojninskem zavarovanju bodo dobili udeleženci španske državljanske vojne in borci narodnoosvobodilne borbe, ki so se vključili pred 9. septembrom 1943, in ki imajo najmanj 10 let delovne oziroma 15 let pokojninske dobe, poseben dodatek v primeru, če je njihov razred nižji kot deseti. Dodatek bo razlika med redno plačo in osnovno plačo X. plačilnega razreda in ga bodo izplačevali vsak mesec od 1. avgusta letos. Španskim borcem in borcem iz leta 1941 bodo izplačevali dodatek v celoti, borcem od 1942 leta 90 %, borcem iz leta 1943 pa 60 %.

Po novem imajo pravico do pokojnine tudi družine umrlih in pogrešanih v NOB ali španski državljanski vojni ter družine onih, ki so podlegli ranam in boleznim v teh vojnah. Pokojnine bodo dobile odslej tudi družine jugoslovanskih vojakov, padlih ali umrlih od 6. do 17. aprila 1941 (od napada do kapitulacije bivše Jugoslavije). Nadalje družine ljudi, ki so bili ubiti ali so umrli zaradi mučenja v koncentracijskih taboriščih, taboriščih vojnih ujetnikov, v internaciji ali na prisilnem delu. To pravico dobijo družine mesec dni po vložitvi ustrezne prošnje.

STO TELIC Z DANSKE

V sredo dopoldne so prispeli na kočevsko železniško postajo posebni potniki črnobele barve, ki so po štirih dneh vožnje z Danske že težko čakali, da stopijo na »trdna tla«. Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje je dobilo drugo pošiljko črnobelih danskih telic, ki so jih ob ponovnem veterinarskem pregledu nalagali po osem glav na kamione in odvažali v hleve. Kmetijska uprava v Cvišlerjih jih je dobila še 30, Kmetijska uprava v Spodnjem logu pa 70. To so same mlade telice, s katerimi se bo pomnožila dosedanja črnobela čreda na posameznih kmetijskih upravah.

Kdor teh živalic še ni videl, mu priporočamo popoldanski sprehod tja do Cvišlerjev, saj so blizu Kočevja, in videl jih bo na paši v bližini hlevov. Pisana slika živine je res čudovita in za hip pomisliš, da si na neki gorenjski planšariji. Manjkajo samo še prijetno cinglja-

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni ured. Matija Cetinski — Uredništvo in uprava V Kočevju, Ljubljanska cesta 14a, telefon 3-89. Naročnina je din 400.—, polletna din 200.— in je plačljiva v naprej. Za inozemstvo je din 800.— oz. 2,5 ameriškega dolarja. Tekoči račun 600-713/1-265 pri KB, podružnica za Kočevje. — Poštnina plačana v gotovini.

Ignac Jereb:

SKOJ JE VODIL ODLOČNO BORBO NA KOČEVSKEM

Leto 1930 je bilo v razvoju delavskega gibanja na Kočevskem prava prelomnica tudi v razvoju kulturno-prosvetnega dela mladine, ki se je začelo razvijati v zagrizeno borbo med Slovenci in Nemci. V tem letu so se kočevski Nemci začeli opirati na nemški nacionalsocializem. Meseca avgusta leta 1930 so kočevski Nemci proslavljali 600-letnico prihoda na Kočevsko. Po tej proslavi so vedno bolj hitro stopali v nemški nacizem. Proslavam v Kočevju so sledile kasneje vedno bolj pogosto še ostale proslave kočevskih Nemcev, kot na primer v Stari cerkvi, kjer so si postavili svoj dom »Kulturbunda«, ki je potem postal ena od najmočnejših postojank Nemcev na Kočevskem. Druga zelo močna postojanka »Kulturbunda« je bila v Dolgi vasi pri Laknerju in Kurtu, kjer so se dekleta nemške pripadnosti pod pretvezo gospodinjskih tečajev vzgajale v strogem nacističnem duhu. Pri Kurtu v Dolgi vasi so imeli kočevski Nemci skritega tudi precej orožja, kakor tudi pri Zigmundu na Bregu.

Vsi ti žalostni primeri prodiranja nemškega fašizma na Kočevsko so pritiskali na mladino Slovencev in ves delavski razred na Kočevskem, da bi mu strli hrbtenico in mu vzeli njegov nacionalni ponos in vero v sile njegovega lastnega naroda. Tega kočevski Nemci niso nikoli dosegli, pač pa ravno nasprotno. Kot se je začel bujno razvijati pri Nemcih nemški nacionalsocializem, tako se je pri Slovencih začelo razvijati delavsko gibanje, ki ga je vodil Jože Češko, kot organizator KPJ in SKOJ na Kočevskem. Jože Češko je bil med delavci in mladino izredno priljubljen ves čas svojega dela na Kočevskem. Zaradi njegovega neumornega in požrtvovalnega dela za delavski razred in mladino se ga vsi kočevski Slovenci izpred vojnega časa z ljubeznijo spominjajo še danes.

Jože Češko je vlagal veliko truda za vzgojo mladine, ker se je dobro zavedal, kaj pomeni mladina, vzgojena v duhu naprednega delavskega gibanja v borbi proti fašizmu in vsej domači reakciji. Mladino Kočevske je usmerjal v delo kulturno-prosvetnega društva Svobode in pozneje Vzajemnosti, kjer je mladina dobila prve nauke razrednega boja v predvojnem času. Do leta 1930 se vprašanju vzgoje mladine na Kočevskem sploh ni nihče posvečal. Mladina je imela v knjižnici osnovne šole nekaj desetin knjig z nazadnjaško vsebino, nekaj knjig je bilo tudi v gimnaziji, ki so bile na razpolagi gimnazijski mladini. Vsej ostali mladini je nudila knjige knjižnica Svobode, ki je poslovala v skromni gostilniški sobi Henigmana (Kikelmakel) v Kočevju. Ta knjižnica je bila tedaj zelo skromna, vodil pa jo je Vincenc Kralj. Knjižnica je bila skromna po številu knjig, ki so bile pa zelo dobre vsebine. V knjižnici so bila dela Marxa in Engelsa, Lenina, Cankarja itd., ki so bila za mladino seveda zelo težko dojemljiva brez tolmačenja in pojasnjevanja.

V takih pogojih je živela mladina na Kočevskem v letu 1930, ko se je začel zanimati za delo mladine Jože Češko, ki je bil tedaj že znan komunist in je moral občutiti že udarce šestojanuarske diktature. Češko je v letu 1935 uspel, da je organiziral SKOJ. Tako je mladina Kočevske dobila trden temelj svojega delovanja za vse svoje poznejše delo. Za organizacijo SKOJ ima poleg Češka veliko zaslug še Albin Videnič, ki je bil prvi sekretar SKOJ na Kočevskem. Padel je v času NOB kot sekretar ROOF Sodražica v letu 1944 na Gori pri Sodražici. Prav tako ima velike zasluge pri organiziranju mladine in SKOJ Dušan Bravničar-Veljko, ki je bil organizator mladine na Kočevskem od leta 1935 dalje. Bravničar je bil najmočnejša opora Češku in najmočnejša opora mladini Kočevske. V njegovem delu ga niso ovirale daljave, da ne bi delal z mladino. Študiral je v Ljubljani in je redno hodil na sestanke z mladino po Kočevski in tako gradil trdne temelje mladini in vsej naši nadaljnji borbi na Kočevskem.

Vlogo neprecenljive vrednosti je odigralo na Kočevskem delavsko kulturno društvo Svoboda in pozneje Vzajemnost. To društvo delavcev je bilo jedro vsega dela članov KPJ in SKOJ. Društvo je imelo razne sekcije, preko katerih je izvajalo predavanja in nastope po različnih temah in vprašanjih. Dolgoletni predsednik tega društva je bil član KPJ Peter Jenko, tajnik pa član SKOJ Aleksander Dombi. V tem društvu se je razvijalo vse politično vzgojno delo delovnih ljudi Kočevske. Iz tega društva so rastli člani KPJ in SKOJ. Člani društva so bili izredno delavni in enotni, med njimi ni prihajalo nikoli do trenja. V vsaki prireditvi in akciji je bil stalno v ospredju osnovni cilj — boj delovnih ljudi za pravice in humanizem v odnosih med ljudmi. Vse delo in gibanje tega društva je bilo protiutež nazadnjaški politiki vladajočih strank ves čas do leta 1941. Zato članov tega društva klic k oboroženi vstaji v letu 1941 ni presenetil, ker so bili na to borbo dobro pripravljeni.

Tudi osnovne organizacije napredne mladine na Kočevskem so tedaj delovale v okviru tega društva. Organizacija SKOJ je razvijala svojo delavnost v okviru Vzajemnosti in drugih naprednih sindikalnih organizacij, kjer je sodelovala solidarno v vseh revolucionarnih akcijah.

Ob stavki tekstilnih delavcev v Horakovi tovarni leta 1935, ki so jo vodili komunisti, je mladinska organizacija vodila obveščevalno službo glede stavkokazov v tej stavki. Ravno tako tudi pri veliki rudarski demonstraciji, v kateri so sodelovali tudi tekstilni in lesni delavci, ko so hoteli lastniki Rudnika Kočevje špekulativno rudnik ustaviti in odpustiti vse delavce. Mladina je bila v prvih vrstah teh demonstrantov in je na čelu povorke s transparenti korakala z naprednimi ženami po Kočevju. Žandarmerija je hotela z golimi sabljami zaustaviti sprevod demonstrantov v Kolodvorski ulici pred hišo Fabjana, pa je mladina prebila kordon žandarjev in demonstranti so korakali dalje. Organizirano se je mladina udeležila velikega zleta Svobod v Celju 1935, ko je slovenski proletariat pokazal svojo politično moč in zavest, katero so vladajoči krogi tedaj samo slutili, niso pa nanjo računali. Na tem zletu Svobod v Celju je buržoazija spoznala, kako močna je zavest delavskega razreda v društvih Svobod, zato je ta društva razpustila, ker se je bala naraščajoče moči delavskega razreda. S tem pa buržoazija ni razbila delavske zavesti in aktivnosti, v kratkem času je zraslo novo društvo Vzajemnost, ki je imelo v svojem programu iste cilje kakor poprej Svoboda. Zlet v Celju je dal vsem zavednim delavcem in mladini veliko vzpodbudo za nadaljnje delo v delavskih in mladinskih organizacijah.

Pod okriljem novega društva Vzajemnosti je začela potem mladina prirejati izlete v bližnjo okolico Kočevja, katerih cilj je bil, da se mladina iz mesta bolj tesno poveže z mladino iz okolice. To so bili peš izleti. Na teh izletih se je mladina tovariško sproščeno vzgajala v naprednem duhu. Mladina se je naučila pri tem peti revolucionarne pesmi, s katerimi je nastopala po naših vaseh. S kolesi ali pa z vlakom je šla mladina na te izlete tudi v ribniško dolino in se tako povezala z mladino iz Ribnice. Za povezavo mladine sta bila izredno iznajdljiva tovariša Albin Videnič in Dušan Bravničar. Da to ni bilo sumljivo, je mladina napovedala nogometno tekmo mladini iz Ribnice v letu 1939. Tako je bila vzpostavljena trdna vez in s tem je prišlo še do ostalih važnih sestankov mladine.

(Se nadaljuje)